

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

**Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Лінгвальні засоби реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ в
англомовному серіалі Peaky Blinders та їх відтворення українською мовою»**

Студентки групи Па 58-22
факультету германської філології і
перекладу
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Бабенко Альбіни Ігорівни

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2023 року.

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х.Б.
(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
Подсевак Катерина Сергіївна

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка:ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from the English Language

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Lingual means of realization of the concept VIOLENCE and the ways of rendering them into Ukrainian (case study of Peaky Blinders series)”

Group Pa 58-22
School of translation studies
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation
(English and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Albina I. Babenko

Research supervisor:
K. S. Podsievak
Candidate of Philology

Kyiv – 2023

Київський національний лінгвістичний університет

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) 5 курсу Па 58-22 групи факультету германської філології і перекладу
КНЛУ

Бабенко Альбіна Ігорівна

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

Тема роботи «Лінгвальні засоби реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ в англomовному серіалі Peaku Blinders та їх відтворення українською мовою»

Науковий керівник Подсевак Катерина Сергіївна

Дата видачі завдання “10” вересня 2022р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2022 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2022 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2022р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2023 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2023р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2023 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	09 жовтня 2023 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2023 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2023 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) **5** курсу групи **Па 58-22** факультету германської філології і перекладу спеціальності **035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно)**, перша – англійська, освітньо-професійної програми **Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

_____ **Бабенко Альбіна Ігорівна** _____

(ПІБ студента)

за темою **«Лінгвальні засоби реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ в англomовному серіалі Peaku Blinders та їх відтворення українською мовою»**

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити ✓ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	_____ усі компоненти присутні , _____ один компонент відсутній _____ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ незначні помилки в оформленні _____ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

_____ (_____)
(підпис керівника) (ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2023 рік

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студента(ки) **5** курсу групи **Па 58-22** факультету германської філології і перекладу спеціальності **035** Філологія, спеціалізації **035.041** Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми **Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

_____ **Бабенко Альбіна Ігорівна** _____

(ПІБ студента)

за темою **«Лінгвальні засоби реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ в англomовному серіалі Peaku Blinders та їх відтворення українською мовою»**

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — загалом 10 балів (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

_____ (ПІБ рецензента)

_____ (підпис рецензента)

” ” _____ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ КОНЦЕПТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ	3 11
1.1 Підходи до визначення поняття концепту	11
1.2 Структура лінгвокультурного концепту.....	19
1.3 Специфіка перекладу концепту	21
1.4 Функціонування концептів в рамках кінодискурсу	27
РОЗДІЛ 2	
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ ЖОРСТОКІСТЬ У АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ “PEAKY BLINDERS”).....	34
2.1 Етимологія лексеми «Жорстокість».....	34
2.2 Лінгвальні засоби реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англomовному кінодискурсі.....	36
2.2.1 Структура ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.....	36
2.2.2 Дослідження складових периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ.....	48
РОЗДІЛ 3	
ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ПЕРЕКЛАДУ КОНЦЕПТУ ЖОРСТОКІСТЬ У АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ PEAKY BLINDERS).....	61
3.1 Дослідження застосування лексичних трансформацій.....	61
3.2 Граматичні трансформації як засіб перекладу концепту ЖОРСТОКІСТЬ	76

3.3 Аналіз особливостей застосування лексико-граматичних трансформацій	81
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95
ДОДАТКИ Аналіз застосування перекладацьких трансформацій у перекладі компонентів концепту ЖОРСТОКІСТЬ в англomовному серіалі Peaky Blinders	95
SUMMARY	109

ВСТУП

Сучасна концептологія знаходиться на стадії активного розвитку. Дослідники фокусують увагу на різноманітних аспектах концептології. Інтерес, що проявляється в сучасній лінгвістиці до найбільш значущих для світосприйняття носіїв різних мов лінгвокультурним концептам, також робить актуальним наше дослідження. Також, **актуальність** дослідження обумовлена там, що наразі, у вітчизняних наукових працях відсутні ґрунтовні дослідження особливостей реалізації та перекладу концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

В основу теоретичної бази дослідження покладено ряд принципів і положень когнітивної семантики та лінгвокультурології, а саме: принцип єдності і взаємовпливу мови, мислення, свідомості і культури, положення про базові характеристики лінгвокультурних концептів, положення про польову структуру концепту.

Об'єктом даного дослідження є способи вербалізації англomовного лінгвокультурного концепту ЖОРСТОКІСТЬ в англomовному серіалі “Peaky Blinders”.

Предметом є особливості перекладу українською мовою концепту ЖОРСТОКІСТЬ в англomовному серіалі “Peaky Blinders”.

Метою даного дослідження є аналіз способів вербалізації та перекладу англomовного концепту ЖОРСТОКІСТЬ в англomовному серіалі “Peaky Blinders”.

Згідно мети, робота має наступні **завдання**:

- розглянути поняття концепту;
- визначити специфіку структури лінгвокультурного концепту;
- розглянути особливості перекладу концепту;
- проаналізувати значення лексеми ЖОРСТОКІСТЬ;
- здійснити аналіз специфіки вербалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англomовному кінодискурсі;

- проаналізувати особливості перекладу концепту ЖОРСТОКІСТЬ з англійської мови українською.

Дослідження спирається на наступні **методи** дослідження: аналіз, синтез та узагальнення інформації з науково-літературних джерел; дефініційний аналіз – для аналізу визначень ключових понять дослідження; компонентний аналіз – було застосовано для здійснення практичного аналізу прикладів; лінгвокультурологічний аналіз – для визначення лінгвокультурних особливостей концепту ЖОРСТОКІСТЬ; концептуальний аналіз – для здійснення практичного дослідження концепту ЖОРСТОКІСТЬ; метод суцільної вибірки – для відбору матеріалу практичного дослідження.

Матеріалом для дослідження слугували 100 фрагментів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ в англomовному серіалі “Peaky Blinders” та його українській версії, відібраних методом суцільної вибірки.

Апробація результатів дослідження. Результати цього дослідження були висунуті на секційному засіданні міжнародної науково-практичної відеоконференції під назвою “AD OBREM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ”. Бабенко А. І. “Вербалізація концепту жорстокість у серіалі Peaky Blinders”. “Ad orbem per linguas. До світу через мови”. *Матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції “Наративи сучасної України у світовій геополітиці”, 18–19 травня 2023 року.* Видавничий центр КНЛУ, 2023. Ч. 2. С. 10-12.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в спробі вперше визначити лінгвальні способи реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ в англomовному кінодискурсі та методи їх відтворення українською мовою.

Практичне значення отриманих в роботі результатів полягає в тому, що вони є певним внеском у розробку проблем загальної теорії перекладу, а також питань лінгвокультурології, пов'язаних з вивченням мовної картини світу і лінгвокультурних концептів.

У результаті вивчення предмету дослідження було одержано результати, які можна використовувати у викладанні практичних курсів перекладу у вищій школі («Аспектний переклад», «Аудіовізуальний переклад», «Перекладацький аналіз»), а також когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології тощо.

Робота має наступну **структуру**: складається зі вступу, трьох розділів з висновками до них, загальних висновків до роботи. Наприкінці роботи подано список використаних джерел та додаток.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ КОНЦЕПТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

1.1 Підходи до визначення поняття концепту

Феномен «концепту» знаходиться в центрі уваги дослідників. Наразі, неможливо визначити уніфіковану інтерпретацію цього явища через ототожнення його зі словом, з одного боку, і з ідеєю, з іншого, що не пов'язано з мовними аспектами в лінгвістичних дослідженнях. У таких дослідженнях «концепт» асоціюється з етнокультурною специфікою.

Існує безліч лінгвістів [3; 4; 7; 8; 9; 14], які здійснюють спроби уточнення визначення поняття «концепт» й уніфікувати його характеристики. Говорячи про походження поняття «концепт», можна відзначити, що воно було запозичене лінгвістами з математичної логіки.

Наразі, існує кілька підходів [7; 24; 25] до визначення поняття «концепт». У рамках теоретичного аналізу специфіки поняття, необхідно уточнити понятійний і термінологічний метамовний апарат, виявити спільні та відмінні аспекти у визначеннях і тлумаченнях терміна «концепт». До основних підходів до визначення поняття «концепт» можна віднести когнітивний і лінгвокультурологічний. Загальним для цих підходів є встановлення незаперечного зв'язку між мовою і культурою; розбіжність обумовлена різними уявленнями про роль мови у формуванні концепції.

Лінгвокультурологія – відносно новий напрямок у системі сучасних знань, теоретико-методологічна база якого знаходиться на стадії формування. У ній досліджується взаємодія мови, культури і людини, яка створює цю культуру за допомогою мови [4:15]. Концепт, будучи одним з центральних понять лінгвокультурології, має безліч тлумачень і визначень. Концепт поєднує в собі сенс і форму. У спілкуванні, концепт може бути представлена

як вербально, так і невербально. Внутрішня форма, ядро і фактичний шар складають структуру концепту.

Як зазначає Ж. В. Краснобаєва-Чорна, найбільш важливою внутрішньою позицією концептів є їх протиставлення як когнітивної і культурної одиниці, а не лінгвокогнітивних і лінгвокультурних концептів. Розглядаючи поняття в рамках когнітивної лінгвістики, рух здійснюється у напрямку «від людини до культури», в рамках лінгвокультурології – «від культури до людини» [24: 43].

Концепт також знаходиться в центрі уваги досліджень когнітивної лінгвістики. Розглядаючи поняття концепту з точки зору когнітивного підходу, О. М. Газуда наводить широке та вузьке визначення концепту. Так, на думку науковця, у широкому розумінні концепт охоплює складні ментальні утворення, такі як думки, знання, віру, причини, осмислені на основі широкого онтологічного фону речей, які становлять оточуючий світ, та власного досвіду людиною [8: 45]. Щодо звуженого його визначення – смисли, якими оперує людина у процесі згортання, або інтеріоризації, знання про оточуючий світ, які зберігаються у вигляді квантів, таких як життя, смерть [7: 22].

Вітчизняний дослідник М. Полюжин погоджується зі словами О. Кубрякової, зазначаючи, що класичне трактування концепту слід розуміти як термін, що слугує для пояснення одиниць ментальних і психологічних ресурсів нашої свідомості та інформаційної структури, що відображає знання і досвід людини [35: 214].

Такі дослідники, як О. М. Кагановська [17], Л. М. Снігирьова [44] розглядають проблеми мови «через призму пізнання». «Пізнання» означає: 1. знання; 2. науку про вивчення людського розуму і мислення; 3. «пізнавальну діяльність людини» [44].

О. М. Газуда підтримує думку М. М. Ангелова [7: 23], який розглядає концепт як ментальну конструкцію людської свідомості, а також Ю. С. Степанов, який зазначає, що концепт – це «явище, що складається з поняття і образного уявлення людини про нього» [7: 23].

Концепт, як уявне утворення високого ступеня абстракції, пов'язаний зі словом. З цього випливає, що він включає в себе всю комунікативну інформацію. Перш за все, це – вказівка на місце, займане певним знаком в лексичній системі, парадигматичних, синтагматичних і словотворчих зв'язках мови. Ф. де Соссюр називає це «значенням», і воно відображає «лінгвістичну цінність об'єкта замовлення» [16: 46]. Семантична структура концепту також включає в себе всю прагматичну інформацію мовного знака, пов'язану з експресивними і іллокутивними функціями, що цілком узгоджується з «досвідом» [2: 85].

На думку вчених [36; 37; 44], концепти закодовані в людській свідомості і мають чуттєвий характер. Універсальний предметний код унікальний для кожного носія мови: він залежить від сенсорного досвіду людини. Одиниця універсального предметного коду – це частина поняття, що володіє ознаками яскравості, стабільності, ясності [44].

У своїй монографії, вітчизняний науковець А. М. Приходько зазначає, що «концепти – це своєрідні культурні гени, включені в генотип культури, які, ймовірно, визначають феноменологічну поверхню культури, фенотип. Це – інтегративна функціональна система, багатовимірні (принаймні тривимірні) ідеалізовані форми, які самоорганізуються, засновані на концептуальній (або псевдо- або додатковій) основі і закріплені в значенні будь-якого знака: наукового терміну, слова (фрази) або більш складної лексико-граматико-семантичної структури, невербального суб'єктного (квазісуб'єктного) образу або суб'єктної (квазісуб'єктної) дії...» [37: 16].

На думку дослідника, у вузькому розумінні концепт розглядаємо як явище філософії життя, як звичайний аналог ідеологічних концепцій, закріплених в лексиці природних мов, які забезпечують стабільність і спадкоємність духовної культури етносу, тобто найважливішої культурної категорії внутрішнього світу людини. У більш вузькому сенсі, концепти розглядаємо як семантичні утворення, що стоять за словом і не мають

однослівних еквівалентів при перекладі іншими мовами [37: 20]. У широкому сенсі концепт трактується як нашарування ціннісних конотацій на значення слова, тобто як будь-який вербалізований зміст, в тій чи іншій мірі обумовлене етнічною специфікою [37: 20].

Узагальнюючи визначення таких науковців, як С. А. Аскольдова, О. С. Кубрякова, С. Х. Ляпін, А. П. Скидан, зазначає, що концепт є багатовимірним ментальним конструктором, що відображає процес пізнання світу, результати людської діяльності, досвід і знання про світ, що містить інформацію про нього [53: 188]. Також, концепт розуміється як «багатовимірне ідеалізоване формування» [41: 135], але, тим не менш, немає ніякого консенсусу в тому, що може бути наведено. як єдине визначення поняття «концепт».

Отже, концепти – це результат пізнання людиною світу за допомогою різних видів діяльності і соціалізації. Він включає в себе певні компоненти, які формують цілісну картину: це – предметна діяльність, сенсорний досвід, мовні знання, операції з поняттями, що виникли раніше, і знання мовних одиниць.

Одним з важливих аспектів аналізу концептів є класифікація та функції цього явища. Класифікація концептів також представлена за різними варіантами і підходами. Слід зазначити, що тип класифікації залежить від типу знань і відображення реальності, які поглинають поняття, типи ідентифікації та способи репрезентації концептів. Зважаючи на великий обсяг досліджень цього питання А. М. Приходько виокремлює такі типи концептів:

- ідея (спрямована на відображення загальних рис об'єкта або явища);
- схема-концепт (подання у вигляді узагальненої контурної схеми);
- концепт-уявлення (найчастіше вони передаються в мові за допомогою лексичних одиниць певної семантики);
- фрейм (складається з декількох компонентів і являє собою стандартний набір знань про предмет (явище));

- сценарій (включає кілька стереотипних епізодів зі знаком руху і розвитку з плином часу);
- гештальт (ментальна структура, яка всебічно впорядковує різні індивідуальні явища в свідомості) [37: 50–51].

Одним з найважливіших аспектів концептуальних досліджень є особливості концептуального аналізу. Наразі, в сучасній лінгвістиці існує кілька видів концептуального аналізу. Деякі вчені відносять концептуальний аналіз до методів когнітивної лінгвістики.

Вивчення концептів здійснюється на основі сумісності, з урахуванням широких мовних контекстів. Найбільш продуктивний варіант концептуального аналізу, який широко використовується вітчизняними дослідниками [43, 36, 11, 54], розроблений А. Вежицькою. Згідно з інтерпретацією такого підходу до концептуального аналізу, менталітет народу визначає концепт, а специфіка мови відображає його національний характер. Завдання вчених – реконструювати особливості національного характеру за допомогою мови. Дослідниця зазначає, що мова містить способи концептуалізації світу, а порівняльний аналіз мов дає можливість виявити основні відмінності в концептуальних структурах світу. Крім того, такі структури постійно змінюються, що робить необхідним вивчення історичних змін у значенні понять.

Оскільки у лінгвістиці не існує загальноприйнятого методу аналізу концептів, всі методи дослідження можна розділити на наступні два підходи:

1. «Системний підхід» – полягає в лексикографічному описі ключових слів-експлікаторів поняття, а також у вивченні взаємозв'язків між цими експлікаторами в контексті. Найбільш поширеними прийомами і методами аналізу лексичних концептів в лінгвістиці є наступні:

- аналіз значень ключових слів на основі словникових тлумачень;
- аналіз значення слів у процесі розвитку;
- побудова і вивчення різних областей, назва яких є ядром концепту;

- аналіз фразеологічних і пареміологічних одиниць, що складають ядро концепту. Такий підхід дозволяє охарактеризувати уявлення про явище, представити бачення світової або національної культури.

- Психолінгвістичні експерименти.

2. «Текстологічний підхід», який полягає в аналізі поняття в художньому тексті. В рамках цього підходу дослідники вирішують наступні завдання:

- визначення кола основних комбінацій шляхом безперервної вибірки для визначення найбільш важливих особливостей концептів;

- визначення концептів та їх опис;

- побудова лексичних полів, які втілюють концепт;

- аналіз семантичного розвитку слів, що представляють концепт [9: 42].

Все це дозволяє нам переконатися в тому, що концепт є виключно ментальним об'єктом, який можна розглядати як одиницю ментального коду людини. Він також має впорядковану внутрішню структуру і виникає в результаті пізнавальної діяльності людини і суспільства в цілому, включає в себе комплексну інформацію про предмет або явище, про те, як суспільна свідомість інтерпретує цю інформацію і, врешті-решт, ставлення суспільства.

У сучасній лінгвістиці дослідженню концептів відводиться важлива роль. Велика кількість мовознавців працює над цією проблемою, а на даний час вже вироблено кілька різновидів концептуального аналізу. Дехто з науковців відносить концептуальний аналіз до методів когнітивної лінгвістики.

Дослідження концептів відбувається на основі сполучуваності, а інколи, із врахуванням широких мовних контекстів. Над дослідженням ідеологічних, філософських, культурних, міфологічних та багатьох інших концептів працюють сучасні дослідники М. Полюжин [35], Х. Януш [53], О. М. Газуда [7], Н. В. Плотнікова [34], та інші.

На сьогоднішній день існують класифікації концептів, де вони групуються за такими ознаками: тематичним, за типом дискурсу, з точки зору їх лінгвістичного оформлення. За Н. А. Красавським, Н. В. Плотнікова пропонує виділяти психологічну, геометричну, фізіологічну, емоційну концептосферу [34: 94].

Можуть виділятися концепти, що функціонують в тому чи іншому вигляді дискурсу: як виділяють різні вчені – релігійному (Т. П. Вільчинська [6]), політичному та медійному (Н. І. Лютянська [28]), ліричному (Г. І. Табакова [46]), тощо.

З точки зору лінгвістичного оформлення, концепти можуть бути лексичними, фразеологічними (Ж. В. Краснобаєва-Чорна [24]), лексикалізованими і граматичними (Н. В. Слухай [43]).

Існують також і інші класифікації концептів. За кількістю носіїв мови концепти бувають індивідуальні, колективні, національні, міжнаціональні, загальнолюдські [44: 43]. Кількість компонентів, що виділяються лінгвістами в змісті концепту, і їх термінологічне позначення варіюється подібно до того, як варіюються переліки компонентів семантики слова. К. Ю. Голобородько розділяє думку В. І. Карасика і Г. Г. Слишкіна, вважаючи, що структура змісту концепту трикомпонентна і включає в себе фактуальний (що підлягає вербалізації), образний і ціннісний елементи [9: 127].

Кожен із концептів має зв'язки з кількома іншими, а їх поєднання складають домени, з яких виокремлюється концепт. Систематизовані поєднання концептів у людській свідомості складають концептуальну систему. Серед концептів розрізняють картиноподібні та мовоподібні. До складу концептосистеми входить і ментальний лексикон, іншими словами, весь багаж вербалізованих знань. Крім нього, концептуальна система поєднує у своєму складі сенсорну та моторну інформацію. Перебуваючи у системі, концепти зазнають змін під впливом інших концептів. Їх кількість та об'єм

змісту з часом теж змінюється [55: 427]. Концептосистеми різних людей також відрізняються в залежності від рівня інтелекту та життєвого досвіду.

Концептуальна система, у свою чергу, підрозділяється на індивідуальну та колективну. Колективна поєднує в собі узагальнений досвід окремого етносу, що вирізняє його представників та допомагає їхній взаємодії [3: 15]. Концептуальна система має також окремі компоненти, які називаються фреймами, тобто рамками. Нова ситуація, що виникає в свідомості людини, ідентифікується завдяки стереотипній ситуації у пам'яті та набутому досвіду. Таке поняття ввів М. Мінський, зазначивши, що фрейм, за аналогією з концептосистемою, має мовну та позамовну складову [37].

Під впливом важливості складення опису концептів та мовних засобів, за допомогою яких вони представлені, у 90-х рр. минулого століття із когнітивної лінгвістики виокремилась ціла галузь. Вона отримала назву лінгвоконцептології та мала на меті наступні завдання:

- дослідити процеси концептуалізації світу;
- проаналізувати, як впливають на концептуалізацію соціум, культура та субкультура, етносвідомість та індивідуальна свідомість;
- описати концептуалізацію у філогенезі та онтогенезі;
- визначити параметри самої концептуальної системи та взаємозв'язків з мовною картиною світу;
- диференціювати домени (концептосфери) у концептуальній системі та етносвідомості;
- обґрунтувати поняття «концепту» та зіставити його з «поняттям» й «значенням»;
- дослідити структуру концепту;
- розробити єдину методикку концептуального аналізу;
- виділити типи концептів [27: 65].

Таким чином, встановлено, що наразі існують різноманітні підходи до розуміння сутності поняття концепту. Серед них, найбільш значущими є лінгвокультурних та когнітивний підхід. Перший з них розглядає сутність концепту крізь призму лінгвокультурології, а другий – визначає його з точки зору когнітивістики. У даній роботі ми дотримуємося другого підходу до розуміння концепту.

1.2 Структура лінгвокультурного концепту

Структура змісту концепту може бути представлена й у вигляді поля з ядро-периферійною організацією. Належність до ядра, приядерної зони або периферії визначається ступенем «яскравості», чуттєвої конкретності, наочності, або, іншими словами, прототипічності ознаки для носіїв мови. На периферії концепту знаходяться більш абстрактні ознаки, що виникають на основі конкретних, предметних ознак. До периферії концепту відносять різноманітні культурно-обумовлені, асоціативні, оціночні елементи [31: 25—27].

Оскільки концепт є ментальним відображенням мінливій дійсності, зміст концепту може зазнавати змін в процесі його функціонування: з одного боку, з плином часу окремі його ознаки трансформуються, з іншого – його структуру можуть включатися нові ознаки. Отже, повністю уявити зміст концепту з усіма його складовими досить важко.

Наразі, можна виокремити різноманітні підходи до класифікації поняття концепту. Основний поділ концептів побудовано за принципом вираженості концепту, в рамках якого сенс концепту може бути виражено як вербальним, так і невербальним чином. Варто лише зазначити, що саме від типу знань та відображення дійсності, яке закріплюють концепти, залежить яким чином будуть виділятися та описуватися концепти.

Говорячи про структуру концепту, можна також відзначити, що О. Цобенко [50: 193—194] виділяє наступні елементи поняття:

1) ядро концепту представлено компонентом, який формує поле навколо нього – архісемою. Архісема концепту – семантичний компонент вищого порядку, який організовує семантичне розгортання поля навколо нього. Ядро містить найбільш важливі лексеми, вони пов'язані міцними семантичними зв'язками і утворюють синонімічні, антонімічні та гіпо-гіпернімічні групи. Виходячи з передумови, що ядро є лексичним виразом значень або семантичних особливостей компонентів концепту, воно може замінити кожен з компонентів, будучи представником концепту [50: 193].

Ядро характеризується максимальною концентрацією ознак утворення концептів. Перехід від ядра до периферії відбувається поступово. У разі віддалення від ядра, спостерігається зменшення інтенсивності або втрата ознак утворення концепту. Ядро включає в себе найбільш вживані слова з інтегральним значенням [50: 194].

2) Польові центри складаються з одиниць, значення яких інтегровано і розділено з ядром;

3) Периферія поняття складається з одиниць, значення яких найбільш віддалене від ядра. Вони деталізують і конкретизують основне значення концепту. Зазвичай, периферійні елементи існують у зв'язку з іншими поняттями, утворюючи лексико-семантичну цілісність мовної системи.

Периферійна зона набагато більше ядерної зони за кількістю елементів. Межа між ядром і периферією, як і між іншими зонами концепту, нечітка в результаті складних семантичних відносин між елементами концепту [50, с.194].

4) Фрагменти концепту – це ядерна і вертикальна структура центром якої є периферія, семантика якої утворює окрему гіпонімічну структуру однорідного або гетерогенного складу.

Таким чином, існують наступні структурні елементи концепту:

- ядро концепту;
- польові центри;

- периферія концепту;
- фрагменти концепту.

С. А. Жаботинська зазначає, що структура змісту концепту може бути представлена й у вигляді поля з ядерно-периферійною організацією. Ядро, приядерна зона та периферія обумовлена ступенем «яскравості», чуттєвої конкретності, наочності, або, іншими словами, прототипності ознаки для носіїв мови. Периферія концепту складається з лексичних одиниць, які мають більш абстрактні ознаки, що виникають на основі конкретних, предметних ознак [15: 20].

Отже, існують наступні структурні елементи концепту: ядро концепту; польові центри; периферія концепту; фрагменти концепту.

1.3 Специфіка перекладу концепту

Переклад концептів характеризується певними особливостями. З огляду на те, що кожна мова має власну концептуальну систему, для перекладу кожної з груп концептів використовуються якісні перетворення, які дозволяють зберегти адекватність перекладу як на рівні цілого тексту, так і на рівні словосполучення / слова. Такі перетворення називаються перекладацькими трансформаціями (заміни, перестановки, опущення, додавання, вибір іншої лексеми, граматичні категорії, конструкції всього речення, фрази, вислову) [45]. «Для досягнення адекватності при перекладі з однієї мови на іншу перекладач використовує мовні засоби іншої мови і відповідні прийоми і методи.

Лексичні, граматичні, стилістичні та інші відмінності мови оригіналу та мови перекладу обумовлюють необхідність застосування трансформацій (замін) при перекладі» [45]. Однак такі якісні перетворення, або трансформації, можуть здійснюватися на всіх рівнях, від фонем до цілого тексту, що актуалізує розгляд такого поняття, як «одиниця перекладу».

Говорячи про особливості перекладу англomовних концептів в умовах кіноперегляду, варто зазначити, що виконати еквівалентний переклад достатньо складно. Специфікою кіноперекладу є часові рамки, яких перекладач має чітко дотримуватись. Так, наприклад, застосувати трансформацію описового перекладу не є можливим в умовах кіноперекладу, так як перекладач не встигне пояснити сутність концепту.

Н. М. Абабілова та В. Л. Білокамінська з'ясували, що процес перекладу концептів може бути застосований в два етапи:

1. з'ясування значення концепта (у контексті);
2. переклад значення на рідну мову [1: 127].

Дослідники відзначають, що основним методом перекладу концептів є переклад за допомогою лексичного еквівалента. В. Карабан наголошує на необхідності вміти знаходити відповідний еквівалент рідною мовою та розширювати спектр еквівалентів в українській мові [19: 89]. Як зазначила О. Скороходько, в деяких випадках неможливо знайти абсолютні еквіваленти при перекладі концептів. Якщо зміст поняття частково представлено в тексті, то допускається заміна абсолютного еквівалента відносним. Відносний еквівалент розуміється як термін, що виражає поняття, спільне щодо визначення, яке виражається терміном. Відносний еквівалент може використовуватися лише в контексті, який дозволяє перекладачеві передати специфічні особливості об'єкта. Відносні еквіваленти використовуються, якщо абсолютний еквівалент не застосовується [42: 33]. Проте, в багатьох випадках неможливо застосувати лексичний еквівалент. У такій ситуації перекладач вдається до перекладацьких перетворень. Термін «перекладацькі трансформації» був визначений дослідниками, які розглядали це питання. Д. В. Фурт визначає поняття «трансформація» як процес перекладу, в ході якого система значень, що містяться у мовних формах вихідного тексту, сприймається і розуміється перекладачем завдяки його компетентності. В

рамках цього процесу мовні форми природним чином трансформуються через міжмовну асиметрію у подібну систему значень і форм мови перекладу [49].

Вибір способу перекладу визначається факторами як лінгвістичного, так і екстралінгвістичного характеру. До таких факторів можна віднести:

- різницю між мовою перекладу та системами початкової мови;
- функціональні та стилістичні особливості оригіналу;
- особливості, характерні для мови оригіналу;
- аспекти індивідуального стилю автора оригінального тексту;
- відсутність засобів еквівалентного перекладу лексичних засобів оригінального тексту [1: 127].

Багато вітчизняних дослідників [20], [1], [49] виокремлюють наступні типи перекладацьких трансформацій:

- лексичні трансформації, які включають транскрипцію, транслітерацію, диференціацію (лексичну заміну), конкретизацію, узагальнення, калькування, додавання, опущення;
- граматичні трансформації: перестановки, граматичні заміни, поділ речення, об'єднання речень;
- лексичні та граматичні трансформації: описовий переклад, логічний розвиток, компенсація, антонімічний переклад, повна реорганізація.

О. О. Селіванова зазначає, що зміна форми визначає зміну сенсу, модифікація прагматичного впливу також має на увазі зміну форми і змісту повідомлення. Таким чином, на думку дослідниці, перекладацькі трансформації можна розділити на:

- формальні;
- формально-семантичні, обумовлені специфікою мовних систем оригінальних і перекладених текстів, а також контекстуальними і прагматичними факторами;
- прагматичні, які також є формальними [39: 86].

О. О. Селіванова підкреслює, що формальні трансформації полягають у зміні форми в перекладі при збереженні змісту оригіналу. Перетворення формального змісту представлені зміною форми і модифікацією змісту. Ці типи перетворень представлені одиницями різних мовних рівнів: фонетичним, графічним, лексичним, граматичним (морфологічним і синтаксичним), тощо [39: 45]

Вітчизняний науковець С. Є. Максимов виділяє такі групи перекладацьких трансформацій, як:

- лексичні перетворення, які включають формальні (практична транскрипція, транслітерація, традиційне фонетичне або графічне відтворення лексеми, калькування) і лексико-семантичні перетворення (генералізація, конкретизація, диференціація, логічний розвиток, субстанціяція).
- граматичні перетворення, які включають в себе: нульовий переклад, перестановки, заміну частин мови, додавання та опущення.
- лексичні та граматичні перетворення, які включають: антонімічний переклад, компенсації та повну реорганізацію [29: 128—132].

Д. Делабастита [56: 845] визначає п'ять загальних методів перекладу концептів:

1. копіювання концептів вихідного тексту;
2. використання описового перекладу;
3. графологічна або фонологічна адаптація терміна мовою перекладу;
4. використання денотаційного еквівалента;
5. передача концепту за допомогою різних текстових позицій / різних лінгвістичних прийомів, які можна назвати «компенсацією».

Д. Ф. Фурт зазначає, що при перекладі концептів найчастіше використовуються перетворення кальки, транслітерація, описовий переклад, інверсія. Дослідник підкреслює, що можна використовувати кілька методів перекладу одночасно [49: 280].

За словами В. Копилова, переклад концептів включає в себе два етапи: аналітичний і синтетичний. Аналітичний етап важливий при перекладі складних концептів. Вона полягає в перекладі окремих компонентів концепту. А для цього необхідно правильно ідентифікувати компоненти складного концепту, оскільки ними можуть бути не тільки слова, а й словосполучення, що входять до складу складного концепту [23: 85]. Важливо зазначити, що при перекладі концептів перекладач повинен враховувати контекст. Словник або довідкове джерело можуть допомогти пояснити значення цього концепту.

Також необхідно враховувати географічні та регіональні реалії, вміти правильно підбирати лексичну відповідність концепту або використовувати кальку в разі, коли еквівалент мовою перекладу відсутній, перевіряти вживання певного англійського терміну в оригіналі, перш ніж використовувати його у тексті перекладу [23: 86].

На думку Н. М. Сопилюк, при перекладі концептів в рамках кінодискурсу найчастіше застосовуються такі прийоми:

- 1) компенсація:
 - а) повна;
 - б) часткова;
- 2) описовий переклад;
- 3) вилучення [45: 44].

Техніка компенсації представляє собою заміну елемента, який неможливо передати мовою перекладу, на схожий елемент, який дозволяє зберегти ефект неочікуваності та оригінальний зміст прийому [56: 347]. Концепт, що включає в себе важливі історичні або соціальні відомості та зображує спосіб життя або характер персонажа повинен перекладатися з особливою увагою. Втрата частини цієї інформації може вплинути на зміст жарту в цілому та на те, як його сприймає читач. Вирішити проблему перекладу зі збереженням змісту оригіналу допомагає прийом компенсації.

Хоча його використання вимагає від перекладача високого рівня знань та перекладацьких навичок, без нього переклад втрачає зміст.

Повна компенсація. Цей прийом використовується за неможливості застосування навіть одного з елементів концепту. Необхідність повної компенсації постає, коли форма концепту домінує над його предметно-логічним змістом. У таких випадках перекладачі вдаються до пошуків лексичних одиниць, які перебувають у видо-родових відносинах з елементами оригінального концепту.

При частковій компенсації переклад відбувається на місці тої семантичної складової концепту, яку не вдалося передати, і тому перекладач лише частково передає зміст. Такі прийоми як рима та алітерація допомагають зробити часткову компенсацію більш ефективною. Більш того, перекладач може привернути увагу читача, підкреслюючи концепт на фоні решти тексту за допомогою графічних засобів: шрифту або великих літер.

Ще одним засобом перекладу є описовий переклад. Такий засіб передачі концептів є достатньо розповсюдженим, з огляду на те, що засобами описового перекладу пояснюється сутність концепту. При використанні вилучення, концепт не відтворюється взагалі, щоб не утворювати незрозумілих глядачеві ситуацій.

Слід також зазначити, що всі наведені вище способи перекладу концепту не гарантують абсолютно точного та вдалого перекладу. Між еквівалентами можуть з'являтися непомітні на перший погляд розходження у стилістичному аспекті або емоціональній складовій, в ряді синонімів та антонімів, в етимології або словотворчих можливостях. Іноді навіть незначна відмінність може завадити ефективній передачі концепту та спонукати перекладача шукати нові шляхи.

Проблема неточного перекладу концептів викликана цілим рядом причин. По-перше, вибір невідповідного значення слова (зазвичай іменника) для кожного конкретного випадку. По-друге, іноді неправильний переклад

застосовується не лише при перекладі однієї лексичної одиниці, але й при перекладі конструкцій. По-третє, іноді помилка викликана неякісним підрядковим перекладом і / або неуважністю і відсутністю глибокого лексичного і семантичного аналізу концепту, а також його контекстуального значення [49].

Як висновок, зазначимо, що незважаючи на складності перекладу концептів, кожен перекладач повинен розуміти, що концептуальна складова є не тільки інформативною складовою, але може відігравати і роль стилістичного засобу будь-якого тексту. Відмовляючись від його перекладу або обираючи найпростіший та найменш ефективний спосіб перекладач позбавляє глядача великої частки задоволення від знайомства з кінострічкою.

1.4 Функціонування концептів в рамках кінодискурсу

Кінематографічний дискурс – важлива сфера лінгвістичних досліджень. Кінодискурс розглядається як складний цілісний ментально-комунікативний феномен, соціально і культурно обумовлений. Характерною рисою цього типу дискурсу є поєднання мовних і немовних семіотичних систем. Кінематографічний дискурс характеризується виразними, діалогічними і медійними рисами; він спрямований на конструювання реальності і завжди спрямований на адресата – глядачів. Кінематографічний дискурс і кінематографічний текст розглядаються як нероздільні явища, як нероздільні процес і результати [57: 67].

Відповідно до комунікативної мети, Е. Хілл-Паркс [59] виокремлює три компоненти кінодискурсу:

- Офіційний кінематографічний дискурс(сценарій, постери, трейлери, рекламні кампанії);
- критичний кінематографічний дискурс (огляди кінокритиків, прогнози ставок);

– кінематографічний дискурс аудиторії (відгуки глядачів [59: 15]).

Згідно думки Р. Дженні [60: 86], поняття кінодискурсу охоплює фундаментальний поділ між візуальним і вербальним шляхом розмежування понять кінематографічного дискурсу та дискурсу кіновсесвіту. У той час як перше охоплює «дискурс сцени, кінематографії, монтажу тощо», друге відноситься до «розмови за сценарієм у вигаданій взаємодії» [60: 86]. Відповідно, М. Тулан [67: 104] закликає систематично досліджувати розмовну мову у фільмах, але однаково наполягає на тому, що у сфері кіно вивчення мови має бути пов'язане з тим, що він описує як «поєднання кількох модальностей» [67: 104]. На думку дослідника, стилістика фільму може показати, як суб'єктивні враження та інтуїтивні реакції досить культурних кіноглядачів проявляються у ряді продуманих ефектів і технік, ретельно розроблених командою творців фільму, та підкріплюються аргументами, доказами і текстами [67: 449].

Думка М. Тулана, безумовно, не уникнула уваги дослідників, які почали вивчати мову кінодискурсу з початку 1980-х [67]. Лінгвістичні дослідження такого спектру отримали поширення, що сприяло тому, що наразі, кінодискурс перетворився на сферу лінгвістичних досліджень, яка має назву «кінематографічний дискурс». Наступні тенденції можна пов'язати з п'ятьма ключовими змінами, які відбулися у лінгвістичних дослідженнях кіно за останні два десятиліття [66: 89]:

1. Дослідження різних жанрів кіно і телебачення, піджанрів і гібридних жанрів, включаючи поширення стилістичних досліджень на неігрові і напівігрові кіножанри, наприклад, документальні фільми або новинні шоу. Ця тенденція дозволяє більш детально дослідити вербальні ландшафти кіно- і телевізійних жанрів. Очевидно, що метою такого дослідження є накопичення більш надійних, емпірично обґрунтованих даних про жанри кіно і телебачення, їх норми і очікування, відхилення і відмінності,

пов'язані з повторюваними формальними або функціональними властивостями.

2. Більш різноманітне використання різних типів і форматів кінодискурсу, на які спираються аналітики при роботі з фільмами і телебаченням. Такі типи можуть варіюватися від (поєднань) діалогів і монологів, оповідачів і персонажів, екранних або закадрових, дієгетичних і недієгетичних звуків до кінематографічного використання письмової мови як на екрані, так і в сценаріях.

3. Розширення кількісних та якісних методів із широкого спектру лінгвістичних дисциплін для вивчення відтінків усного та письмового мовлення у кіно та на телебаченні (включаючи критичні дослідження дискурсу, системно-функціональну лінгвістику, аналіз розмов, етнометодологію чи корпусну лінгвістику, а також якісну та кількісну соціолінгвістику).

4. Поступовий перехід від номодальних досліджень мови, що використовуються в кіно і на телебаченні, до більш ретельного вивчення мультимодальних ресурсів, які в сукупності дають аудіовізуальний досвід кінематографічного дискурсу, тим самим включаючи інші форми кінематографічного вираження, наприклад, звук, музику, методи монтажу, тривалість кадру, мову тіла [66: 88].

5. Перехід від досліджень, які зосереджуються на «природності», автентичності або «реальності» діалогів за сценарієм фільму, до вивчення кінематографічної мови як самостійного культурного об'єкта вивчення, придатного для виявлення соціальних переконань, цінностей та ідеологій у популярних засобах масової інформації [66: 89].

Звернення до концептуальної організації кінодискурсу, актуальність дослідження якої зумовлена фактором поєднання в тексті кількох нашарувань: від правил зв'язності тексту до шифрованої смислової структури художнього тексту, який у відтворенні дійсності формує власну систему логіко-

семантичних зв'язків і композиційних елементів. Когнітивна та комунікативна динаміка розгортання текстових концептів, підґрунтя яких міститься у кореляції імплікації й експлікації, зумовлена відкритістю та багаторівневістю тексту кінодискурсу і визначена цілісністю його семантичного простору [30: 50].

У поліфонічній природі текстів кінодискурсу закладена здатність текстових концептів віддзеркалювати певний рівень знання, що визначає, передусім, їхню властивість варіювати залежно від імпліцитної або експліцитної інформації. З цього боку, вони або постають у вигляді конденсованого знання про художній об'єкт, або розглядаються у плані парадигматичної структури, яка виведена із синтагматичних відношень імені, зафіксованих у тексті [26: 178].

Усе це дозволяє представити текстовий концепт як подвійну сутність, що інтегрує мовленнєвий і розумовий плани. Мовленнєвий план текстового концепту є виявом його вербального характеру, у такому разі концепт постає як реальність, що віддзеркалена у свідомості не безпосередньо, а через мову. У розумовому плані текстовий концепт розглядається як образ, у якому втілені певні культурно-зумовлені уявлення мовців про навколишній світ [32: 90].

Концепти у кінодискурсі, з одного боку, відображають і когнітивні, і загальнолюдські, і лінгвокультурні уявлення, а з іншого боку, породжують свій концептуальний світ, як правило, емоційний, образний. У тексті кінодискурсу, життєвий матеріал перетворюється в свого роду «маленький всесвіт», побачений очима даного автора. Тому у тексті кінодискурсу, за зображеними картинами життя, завжди присутній підтекстний, інтерпретаційний функціональний план, «вторинна дійсність» [33: 243].

Проте, автор тексту не просто використовує, а по-своєму осмислює сформовані у культурі концепти, він немов заново відкриває зміст концепту: з різноманітного спектру ідей та історико-культурних нашарувань авторським уподобанням зазначені не всі – на найбільш важливі вказує ступінь

розробленості окремих концептуальних ознак, які при вживанні концепту автор послідовно проводить, використовуючи різні засоби лінгвокреативної техніки [52].

У текстах кінодискурсу зустрічаються як когнітивні концепти різних понять, так і глобальний концепт всього твору, який розглядається як його основна ідея. О. М. Кагановська визначає глобальний концепт як предикацію теми твору до її авторської інтерпретації, причому ця інтерпретація має і смислові, і естетичні характеристики [17: 115]. Глобальна тема твору кінодискурсу формується темами (підтемами) низького рівня: макротемами-мікротемами-диктемами, де остання-мінімальна одиниця тематизації тексту, що формується реченнями або навіть одним реченням [17:115].

Текст твору кінодискурсу, маючи безпосереднє ставлення до системи художньої картини світу певної культури, в силу своєї специфіки поєднує в собі як індивідуально-авторські рішення, так і колективний художній досвід. Крім того, поряд з експліцитною інформацією, текст твору кінодискурсу також містить імпліцитну інформацією, естетичного і загальнокультурного характеру. Такі різновиди концептуальної інформації зазвичай відносять в підтекст, в сферу прихованих смислів тексту, що включають як позамовні за своєю природі, так і власне мовні приховані смисли, які припускають співтворчість з сприймаючою свідомістю [28: 187].

Все це означає, що текст твору кінодискурсу у дослідженні художнього концепту повинен розглядатися не ізольовано, але в найширшому культурному контексті. Важливо брати до уваги той факт, що художній концепт, укладаючи в собі разом з індивідуально-авторськими компонентами «апріорні смисли і значення, належні національній естетичній традиції», часто не має прямих номінантів у тексті, реалізуючись через ряд контекстуальних характеристик, що розкривають його суть. За цієї причини в якості методів експлікації смислового змісту художнього концепту слід розглядати не тільки запозичені з стилістики та лінгвістики тексту методики дослідження

внутрішньотекстових семантичних і стилістичних елементів, але і когнітивний аналіз «прирощень» до змісту концепту смислів і значень, що належать до національної концептосфери [8: 46].

Таким чином, концепт, існуючи в художній картині світу в як складної змістовної структури, в якій зливаються воєдино індивідуально-авторське розуміння і традиція національного вживання даного концепту, повинен розумітися як «надтекстове» утворення, яке тільки в широкому інтертекстуальному контексті здатне адекватно експлікувати художні сенси тексту твору кінодискурсу.

Висновки до розділу 1

В рамках аналізу теоретичних джерел було встановлено, що наразі неможливо знайти чіткого тлумачення поняття концепту через ототожнення зі значенням слова з одного боку та з ідеєю, не пов'язаною з мовними засобами у деяких інших лінгвістичних дослідженнях. У них він частіше пов'язаний з етнокультурною специфікою. Концепт стає наслідком пізнання людиною світу за допомогою різного виду діяльності та її соціалізації. Він має певні складові, з яких потім складається повна картина: це предметна діяльність, чуттєвий досвід, мовленнєве знання, операції з концептами, що виникли раніше та пізнання мовленнєвих одиниць.

Концепт виникає як феномен життєвої філософії, як буденний аналог світоглядних понять, закріплених в лексиці природних мов і забезпечуючих стабільність і спадкоємність духовної культури етносу, тобто як найважливіша культурно значуща категорія внутрішнього світу людини. В ще більш вузькому розумінні концепти розуміються як семантичні утворення, які стоять за словом і не мають однослівних еквівалентів при перекладі іншими мовами. У широкому розумінні концепт інтерпретується як нашарування ціннісних

конотацій на значення слова, тобто як будь-який вербалізований зміст, зазначений в якійсь мірі етнічною специфікою.

Також, встановлено, що концепти можуть бути абстрактними або конкретними, простими або складними, справжніми або вигаданими. Концепт може бути чимось, про що йдеться, отже, концепт може бути описом завдання, функції, дії, стратегії.

У процесі аналізу структури концептів, було з'ясовано, що він складається з 4 компонентів: 1) ядро концепту; 2) польові центри; 3) периферія концепту; 4) фрагменти концепту.

В рамках дослідження встановлено, що переклад концептів характеризується певними особливостями. З огляду на те, що кожна мова має власну концептуальну систему, для перекладу кожної з груп концептів використовуються якісні перетворення, які дозволяють зберегти адекватність перекладу як на рівні цілого тексту, так і на рівні словосполучення / слова. В ході перекладу концептів виокремлюють такі типи перекладацьких трансформацій: лексичні трансформації, які включають транскрипцію, транслітерацію, диференціацію (лексичну заміну), конкретизацію, узагальнення, калькування, додавання, опущення; граматичні трансформації: перестановки, граматичні заміни, поділ речення, об'єднання речень; лексичні та граматичні трансформації: описовий переклад, логічний розвиток, компенсація, антонімічний переклад, повна реорганізація.

Встановлено також, що художній концепт, існуючи в художній картині світу в як складної змістовної структури, в якій зливаються воєдино індивідуально-авторське розуміння і традиція національного вживання даного концепту, повинен розумітися як «надтекстове» утворення, яке тільки в широкому інтертекстуальному контексті здатне адекватно експлікувати художні сенси тексту твору кінодискурсу.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ
ЖОРСТОКІСТЬ У АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ (НА
МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ “PEAKY BLINDERS”)

2.1 Етимологія лексеми «Violence»

Першим кроком буде проаналізовано етимологію лексеми Violence на матеріалі англomовних словників. Етимологічний аналіз буде здійснено з метою встановлення точного та повного значення лексеми. Згідно визначення етимологічного словника Etymonline (ETM, URL), лексема Violence використовувалась у формі “violentia”, у значенні “indifference to, or pleasure taken in, the distress or suffering of any sentient being”. Лексему запозичено зі старофранцузької мови, лексеми violente (12c., Modern French cruauté), а також, від лат. violent (nominative crudelitas) “violence”.

Згідно визначення словника Merriam Webster Dictionary, лексема **Violence** має такі значення, як:

- 1: the quality or state of being cruel*
- 2: a violence action*
- b: inhuman treatment*
- 3: marital conduct held (as in a divorce action) to endanger life or health or to cause mental suffering or fear.*
- 4: disposed to inflict pain or suffering : devoid of humane feelings.*
- 5: causing or conducive to injury, grief, or pain.*
- 6: unrelieved by leniency (MWD, URL).*

За визначенням Collins Dictionary, лексема **Violence** використовується у таких значеннях:

- *violence is behaviour that deliberately causes pain or distress to people or animals;*
- *the state of being barbaric or barbarous;*
- *brutal behaviour, character, or action (CD, URL).*

До синонімів лексеми **Violence**, Collins Dictionary відносить такі, як: *brutality, spite, severity, savagery, ruthlessness, sadism, depravity, harshness, inhumanity, barbarity, callousness, viciousness, bestiality, heartlessness, brutishness, spitefulness, bloodthirstiness, murderousness, mercilessness, fiendishness, hardheartedness, atrocity, ferocity, carnality (CD, URL).*

Cambridge dictionary визначає лексему **Violence** наступним чином:

- *extremely unkind and unpleasant and causing pain to people or animals intentionally;*
- *not kind to someone or something and causing pain;*
- *causing suffering.*

До синонімів, що визначають лексему, словник відносить такі, як: *barbaric, barbarous, brutal, callous, hard (severe), harsh (unkind), inhuman, sadistic, savage, tyrannical, tyrannous, vicious, cold-blooded (CMD, URL).*

Таким чином, з огляду на визначення та синонімічний ряд лексеми **Violence**, вона може бути представлена такими лексичними одиницями, як: *barbarism, barbarity, inhumanity, malice, persecution, savagery, torture, animality, bestiality, bloodthirstiness, callousness, coarseness, coldness, depravity, despotism, ferocity, fierceness, heartlessness, insensibility, insensitiveness, malignity, masochism, mercilessness, murderousness, rancor, ruthlessness, sadism, savageness, severity, spite, spitefulness, truculence, unfeelingness, unkindness, venom, viciousness, wickedness, brutishness, fiendishness, hardheartedness.*

2.2 Лінгвальні засоби реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англomовному кінодискурсі

2.2.1 Структура ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ

Також, у роботі буде розглянуто специфіку реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англomовному кінодискурсі. Першим кроком, буде проаналізовано лінгвальні засоби реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англomовному кінодискурсі. Отже, в ході дослідження нами було виокремлено такі складові ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ серіалу “Peaky Blinders”:

I. Іменники:

– violence:

- (1) *I'm still deeply uneasy about the many stories of corruption and violence.*
- (2) *Oh, right, the problem, right, between rum and gin is that gin, right, it leads to the melancholy, whereas rum incites violence.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено лексему violence. Згідно визначення Merriam Webster Dictionary, лексема має такі значення, як:

- 1 a : the use of physical force so as to injure, abuse, damage, or destroy
- 2: injury by or as if by distortion, infringement, or profanation
- 3 a : intense, turbulent, or furious and often destructive action or forcethe violence of the storm
- b: vehement feeling or expression; an instance of such action or feeling
- c : a clashing or jarring quality (MWD, URL).

Отже, з огляду на значення, очевидно, що лексема реалізує ядро концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

- hatred

- (1) *The hatred that I brought here with me is gone.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено лексему *hatred*. Згідно визначення Merriam Webster Dictionary, лексема має такі значення, як:

- *extreme dislike or disgust;*
- *intense hostility and aversion usually deriving from fear, anger, or sense of injury* (MWD, URL).

Отже, з огляду на значення, очевидно, що лексема реалізує ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **kill**

- (2) *She said there was gonna be a kill. A holy man*

В цьому випадку, до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ було віднесено лексему *kill*. Лексема використовується у значеннях:

- to deprive of life: cause the death of;
- to cause the death of a person, animal, or plant;
- to perform a decisive act that conclusively secures something (such as a deal or win) (MWD, URL).

Як вже було зазначено, вбивство – жорстокий вчинок. Здійснити його може лише жорстока особистість. Отже, лексема *kill* також реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ та може бути віднесена до ядра концепту.

– **murder / murderer**

- (3) *Murder, sedition, conspiracy to cause explosions. John, they're coming for you as well.*

- (4) *...the murder of Chief Inspector Chester Campbell.*

- (5) *This is the case of a family of Birmingham gangsters on trial for murder and sedition.*

- (6) *It is a murder with animal violence.*

- (7) *The most ferocious murder in recent years .*

- (8) *They are bloodthirsty murderers seeking revenge.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено лексеми murder / murderer. Лексеми мають таке значення, як:

– murder:

1. the crime of unlawfully and unjustifiably killing a person
2. to kill (a person) unlawfully and unjustifiably with premeditated malice

– murderer:

1. one who commits the crime of murder (MWD, URL).

Очевидно, що вбивство може здійснити лише жорстока особистість.

Отже, лексеми реалізують концепт ЖОРСТОКІСТЬ.

– **malice:**

(9) *They are full of malice. I afraid them.*

Приклад демонструє застосування такої лексеми, як malice. Лексема використовується у значеннях:

1: desire to cause pain, injury, or distress to another an attack motivated by pure malice

2: intent to commit an unlawful act or cause harm without legal justification or excuse (MWD, URL).

Таким чином, з огляду на значення лексеми, можемо віднести її до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **despotism:**

(10) *His despotism knows no bounds.*

В цьому випадку, концепт ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами лексеми despotism. У прикладах, лексему fierce застосовано у таких значеннях:

1a : oppressive absolute power and authority exerted by government;

2: having or showing a bold forcefulness in the pursuit of a goal (MWD, URL).

З огляду на значення, лексеми було віднесено до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **sadism:**

(11) *What a sadism!*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено лексему *sadism*. Згідно визначення Merriam Webster Dictionary, лексема має такі значення, як:

1: the derivation of sexual gratification from the infliction of physical pain or humiliation on another person

2a: delight in violence

b: extreme violence (MWD, URL).

Отже, з огляду на значення, очевидно, що лексема реалізує ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **hard-heartedness:**

(12) *His hard-heartedness is to blame for everything.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено словосполучення *hard-heartedness*. Словосполучення має таке значення, як: *they are not kind or not able to feel sympathy* (MWD, URL). Отже, значення словосполучення дозволяє віднести його до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

II. Прикметники:

– **violent:**

(13) *In all the world, violent men are the easiest to deal with.*

(14) *Are you always so violent?*

Лексема *Violent* – важлива складова ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ. Лексема має такі значення, як:

- marked by the use of usually harmful or destructive physical force;
- showing or including violence;
- extremely powerful or forceful and capable of causing damage;
- caused by physical force or violence (MWD, URL).

Отже, значення лексеми дозволяє віднести її до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **hard:**

(15) *It was a hard murder.*

В цьому випадку, концепт ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами лексеми *hard*. У прикладі, лексему *hard* застосовано у таких значеннях:

- devoid of feeling;
- lacking in sympathetic understanding (MWD, URL).

Вбивство – акт жорстокості людини по відношенню до соціуму. Отже, у прикладі, лексема *hard* виступає як синонім ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ – *cruel*. Отже, лексему було віднесено до ядра концепту.

– **heartless / heartlessly:**

(16) *You know him? The most heartless man.*

У прикладі, в якості лексеми, що реалізує ядро концепту ЖОРСТОКІСТЬ, наведено лексему *heartless*. Згідно визначення Merriam Webster Dictionary, значення лексем є практично ідентичним значенню ядра концепту:

- disposed to inflict pain or suffering : devoid of humane feelings.
- causing or conducive to injury, grief, or pain.
- unrelieved by leniency.
- lacking feeling (MWD, URL).

Отже, значення лексеми дозволяє віднести її до таких, що реалізують ядро концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **fierce:**

(17) *The most fierce murder.*

В цьому випадку, концепт ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами лексеми *fierce*. У прикладах, лексему *fierce* застосовано у таких значеннях:

- violently unfriendly or aggressive in disposition;
- having or showing a bold forcefulness in the pursuit of a goal (MWD, URL).

З огляду на значення, лексеми було віднесено до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **ruthless:**

(18) *His, uh, ruthlessness was justified.*

(19) *You think your people are ruthless? Try mine*

(20) *His, uh, ruthlessness was justified.*

(21) *I'm tired of this ruthlessness.*

У прикладах, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено лексему Ruthless. Згідно визначення Merriam Webster Dictionary, лексема має такі значення, як:

- having or showing a lack of sympathy or tender feelings;
- having no pity;
- having or showing no mercy (MWD, URL).

Отже, лексема має всі характеристики, притаманні лексемі, що належить до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **vicious, merciless:**

(22) *The vicious, merciless gangs who blind those that see and cut out the tongues of those who talk.*

В цьому випадку, концепт ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами таких лексичних одиниць, як vicious, merciless. Лексема vicious має такі значення, як:

- dangerously aggressive;
- marked by violence or ferocity (MWD, URL).

У свою чергу, лексема *merciless* має таке значення, як: devoid of pity, harsh, violence. Отже, з огляду на значення, лексеми було віднесено до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

III. Дієслова:

– **to kill (somebody) / do the killing:**

(23) *Now give me permission to kill the priest.*

(24) *Freddie, Tommy will kill you.*

(25) *I'll do the killing.*

(26) *Kill the man, kill the message.*

(27) *He was gonna get done for killing a bank clerk in a robbery.*

(28) *It's from Luca Changretta, All right? We killed his dad.*

(29) *Half the men in the photograph are Changrettas, which means the chances are they are the men who come to kill us.*

(30) *I just killed two of them. Ripped out their hearts and burnt their bones to ash.*

(31) *You should have killed her when you had the chance.*

(32) *We killed two. You also shot a copper.*

(33) *He killed him with real ferocity.*

У наведених прикладах, до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ було віднесено лексему *to kill / killing*. Лексема використовується у значеннях:

- to deprive of life: cause the death of;
- to cause the death of a person, animal, or plant;
- to perform a decisive act that conclusively secures something (such as a deal or win) (MWD, URL).

Вбивство – жорстокий вчинок, страшний злочин. Здійснити його може лише жорстока особистість. Отже, лексема *to kill / killing* також реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ та може бути віднесена до ядра концепту.

- **to shoot (somebody):**

(34) *I will shoot him myself, Tommy.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено лексему *shoot (somebody)*. Згідно визначення Merriam Webster Dictionary, лексема має такі значення, як:

- 1: to strike with a missile especially from a bow or gun
- 2: to remove or destroy by use of firearms

Отже, з огляду на значення, очевидно, що лексема реалізує ядро концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to scalp (somebody):**

(35) *If you are going to get on like this with the Apaches, they'd fucking scalp you, boy.*

Лексема *scalp (somebody)* – важлива складова ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ. Лексема має такі значення, як:

1a: to deprive of the scalp

b: to remove an upper part from (MWD, URL).

Отже, значення лексеми дозволяє віднести її до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to hang (somebody):**

(36) *They will hang us!*

(37) *When are they due to hang?*

У фрагменті, ядро концепту ЖОРСТОКІСТЬ реалізує лексема *hang (somebody)*, значення якої номінує тих, хто вбиває людей через повішення. Вбивство будь-яким способом – страшний злочин, на який здатна лише жорстока людина. Отже, лексему віднесено до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to hurt (somebody) the most:**

(38) *I want you to be alive after your entire family is dead 'cause my mother says that is what will hurt you the most.*

У прикладі застосовано словосполучення *hurt (somebody) the most*, яке також реалізує ядро концепту ЖОРСТОКІСТЬ. Так, робити те, що людині – найбільш боляче, може лише надзвичайно жорстока особистість. Отже, словосполучення віднесено до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to torture / torture somebody:**

(39) *He was tortured by people.*

(40) *Torture is the most favorite activity of a gang of criminals, and the purpose of their life is a vendetta.*

В цьому випадку, концепт ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами лексеми torture (somebody). У прикладі, лексему torture (somebody) застосовано у таких значеннях:

1: the infliction of intense pain (as from burning, crushing, or wounding) to punish, coerce, or afford sadistic pleasure

2a: something that causes agony or pain (MWD, URL).

Знущання, катування – акт жорстокості людини по відношенню до соціуму. Отже, у прикладі, лексема torture (somebody) виступає як синонім ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ. Отже, лексему було віднесено до ядра концепту.

IV. Словосполучення:

– **a violent act:**

(41) *They want you to commit a violent act on British soil.*

Tommy, do you want water?

A violent act on British...

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено словосполучення A violent act. Словосполучення має таке значення, як: behavior that:

(a) 1. Resulted in;

2. if completed as intended would have resulted in;

3. was threatened to be carried out by a person who had the intent and opportunity to carry out the threat and would have resulted in, homicide, nonfatal injuries, or substantial damage to property; or

(b) recklessly creates an immediate risk of serious physical injury to another person (MWD, URL).

Очевидно, що жорстокий вчинок може здійснити лише жорстока особистість. Отже, словосполучення реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to kill kids:**

(42) *These bastards will kill kids as well.*

У фрагменті, ядро концепту VIOLENCE реалізує словосполучення *kill kids*, значення якого номінує особливий, один з найвищих рівнів жорстокості, вбивати дітей, зважаючи на те, що діти є беззахисними, та у більшості, не зробили нічого поганого у своєму житті. Отже, людина, що вбиває дітей, має надзвичайну жорстокість.

– **in cold blood:**

(43) *I killed a policeman. In cold blood.*

Приклад демонструє застосування словосполучення *in cold blood*. Словосполучення застосовується у значенні:

– without feeling or mercy; ruthlessly (MWD, URL).

Отже, словосполучення було віднесено до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ, так як значення цієї лексеми реалізує значення ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **violencely taken:**

(44) *But Freddie passed on his soul and his spirit to a new generation - before he was violencely taken.*

Приклад демонструє застосування такого словосполучення, як *violencely taken*. Словосполучення використовується у значеннях:

1. Disposed to inflict pain or suffering: a violence tyrant.

2. Causing or characterized by severe pain, suffering, or distress: violence treatment; a violence remark (MWD, URL).

Таким чином, з огляду на значення словосполучення, можемо віднести його до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **taking of a human life:**

(45) *No, the unjust taking of a human life is a mortal sin.*

У прикладі застосовано словосполучення *taking of a human life* було також віднесено до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ, з огляду на значення

лексеми, яке частково повторює значення ядра концепту: забрати життя людини – вбити її, а отже, здійснити жорстокий вчинок.

– **to murder the innocent:**

(46) *Those guns that we dug up will never be used to murder the innocent, or usurp the status qua.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено словосполучення *to murder the innocent*. Словосполучення має таке значення, як: *to kill an innocent person*. Вбивство, саме по собі є злочином, проте вбивство невинної людини може здійснити особа, яка має винятковий рівень жорстокості. Отже, значення словосполучення дозволяє віднести його до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **an act of vengeance:**

(47) *He chose me for this dirty business as an act of vengeance, prompted by hatred of long standing.*

Приклад демонструє застосування словосполучення *an act of vengeance*. Словосполучення застосовується у значенні:

– the act of doing something to hurt someone because that person did something that hurt you or someone else (MWD, URL).

Отже, словосполучення було віднесено до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ, так як значення цієї лексики реалізує значення ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **sexual assault:**

(48) *Don`t say anything about sexual assaults.*

Приклад демонструє застосування словосполучення *sexual assault*. Словосполучення застосовується у значенні:

– illegal sexual contact that usually involves force upon a person without consent or is inflicted upon a person who is incapable of giving consent (as because of age or physical or mental incapacity) or who places the assailant (such as a doctor) in a position of trust or authority (MWD, URL).

Отже, словосполучення було віднесено до ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ, так як значення цієї лексеми реалізує значення ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– *inhumanity*:

(49) *It`s worse than inhumanity.*

У прикладі, в якості лексеми, що реалізує ядро концепту ЖОРСТОКІСТЬ, наведено лексему *inhumanity*. Згідно визначення Merriam Webster Dictionary, значення лексем є практично ідентичним значенню ядра концепту:

1a: the quality or state of being violence or barbarous

b: a violence or barbarous act (MWD, URL).

Отже, значення лексеми дозволяє віднести її до таких, що реалізують ядро концепту ЖОРСТОКІСТЬ

Таким чином, було встановлено, що ядро концепту представлено такими групами, як:

- іменники;
- прикметники;
- дієслова;
- словосполучення (рис. 2.1.)

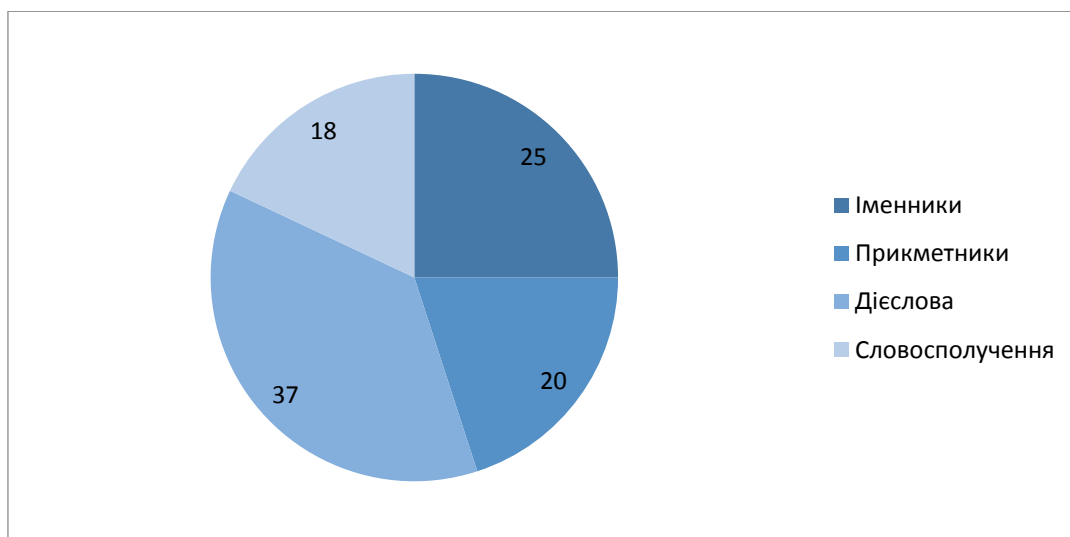

Рис. 2.1 – результати статистичного аналізу складових ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ

За результатами статистичного аналізу встановлено, що найбільш частотною складовою ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ є група дієслів, яка становить 37% проаналізованих прикладів. Менш частотною є група іменників, яка складає 25% проаналізованих прикладів, та група прикметників, яка становить 20% проаналізованих прикладів. Найменш частотною є група словосполучень, яка становить 18% проаналізованих прикладів.

2.2.2 Дослідження складових периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ

Проаналізуємо також і периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ. До складових периферії концепту було віднесено такі групи:

I. Іменники:

– **hell:**

(50) *You're going to bring only hell down on your head.*

Приклад демонструє застосування такої лексеми, як hell. Лексема використовується у значеннях:

– a place or state of misery, torment, or violence;

– a place or state of turmoil or destruction (MWD, URL).

Таким чином, з огляду на значення лексеми, можемо віднести його до таких, що реалізують периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **war / the flames of war:**

(51) *Walked through the flames of war. Write all this down!*

(52) *There will be a war and one of you will die.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено словосполучення the flames of war. Війна – жорстока подія, яка є уособленням жорстоких дій – вбивств та кровопролиття. Отже, словосполучення «полум'я війни» також реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **mafia:**

(53) *It's Mafia shit.*

(54) *The Sicilian fucking Mafia.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено лексему Mafia. Мафія – злочинне угруповання, яке діє у власних інтересах, порушуючи закон та права інших людей. Лексема “Mafia” асоціюється з жорстокістю, страшними злочинами. Отже, лексема також реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– assassin:

(55) *He's an assassin, the plan is to kill me tomorrow.*

Відомо, що асасини – жорстокі наймані вбивці, які нікого не пожаліли. Саме тому, лексема assassin є синонімом концепту ЖОРСТОКІСТЬ. Отже, лексему віднесено до периферії концепту.

– vendetta:

(56) *It's called vendetta.*

(57) *Two fucking no good Italians heard about the vendetta, tried to make a fucking name for themselves, that's who.*

(58) *That's the language of vendetta, they take one of ours, we take two of theirs.*

(59) *We are in the middle of a vendetta and Arthur is missing.*

У фрагментах тексту застосовано таку лексичну одиницю, як *vendetta*. Вендета – родова помста, де за одного вбитого, родичі мають вбити вбивцю та кілька його родичів. Такий принцип життя є надзвичайно жорстоким, що дає змогу віднести лексичну одиницю до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

–savages:

(60) *Tommy, his people are fucking savages.*

(61) *His gang are real savages, they destroy everything around and kill all living things.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено лексему savages (MWD, URL). Лексема описує людину, яка

поводить себе як дика тварина. Жорстокість – символічна риса дикого світу. Отже, лексема “savages” також реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **the devil:**

(62) *The man we're about to meet is the devil.*

Приклад демонструє застосування лексеми the devil. Лексема використовується з метою позначення найгірших якостей людини. Таким чином, з огляду на значення лексеми, можемо віднести її до таких, що реалізують периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **the clean-up:**

(63) *And while the clean-up is being carried out, you must keep things to yourself.*

У прикладі застосовано словосполучення the clean-up було також віднесено до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ, з огляду на його значення. У контексті, словосполучення означає «вбивати людей». Таким чином, словосполучення реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

II. Словосполучення:

– **the blood shed:**

(64) *The blood shed on Flanders Fields.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено словосполучення the blood shed. Словосполучення має таке значення, як: destruction of life, as in war or murder; slaughter (MWD, URL). Отже, словосполучення використовується як образний опис вбивства – «вбити – проливати кров». Отже, словосполучення реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ, з огляду на його значення.

– **bloody strikes:**

(65) *Well, there's been all these bloody strikes at the BSA.*

В цьому випадку, до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ було віднесено словосполучення bloody strikes. Словосполучення використовується у значенні: violence or killing between groups of people, especially between rival

armies (MWD, URL). Таким чином, значення словосполучення дозволяє віднести його до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **bloody enterprise:**

(66) *This whole bloody enterprise was women's business while you boys were away at war.*

В цьому випадку, концепт ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами словосполучення *bloody enterprise*. У прикладі, словосполучення застосовано у такому значенні:

– If you describe a situation or event as bloody, you mean that it is very violent and a lot of people are killed (MWD, URL).

Отже, словосполучення *bloody enterprise* використовується як образний опис кривавої події, масового жорстокого вбивства. Словосполучення було віднесено до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ, так як значення цієї лексики реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **black heart:**

(67) *Blacker hearts still.*

У прикладі, в якості словосполучення, що реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ, наведено словосполучення *black heart*. Згідно визначення Merriam Webster Dictionary, словосполучення має таке значення, як:

– A black heart describes someone or something seen as innately evil or fundamentally corrupt (MWD, URL).

Отже, значення словосполучення дозволяє віднести його до таких, що реалізують периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to cut (somebody) to pieces:**

(68) *If I tell you, you'll tell them and they'll cut him to pieces.*

У прикладі застосовано словосполучення *cut (somebody) to pieces* було також віднесено до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ, з огляду на значення лексики, яке частково повторює значення ядра концепту: *to use a knife or a similar tool to divide somebody into pieces* (MWD, URL). Очевидно, що для того,

щоб розрізати когось на шматки, необхідно мати нелюдську жорстокість. Таким чином, словосполучення “cut (somebody) to pieces” також реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to strike when the enemy is weak**

(69) *Where I learned some things, such as you strike when the enemy is weak.*

Війна з ворогом – звичайний перебіг подій, проте, коли ворог – слабкий та вразливий, стріляти в нього є неблагородним, підступним та жорстоким вчинком. Отже, словосполучення також може бути віднесене до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ, з огляду на те, що воно описує жорстокий та підступний вчинок.

– **to shot (someone) against the post:**

(70) *So I'm gonna have you shot against the post.*

(71) *And today, two men are shot and burnt on my shift.*

(72) *It was a fatally shot.*

В цьому випадку, периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами такого словосполучення, як shot (somebody) against the post. Словосполучення використовується у значенні “to shoot an unarmed person” (MWD, URL). Застрелити будь-кого – надзвичайно жорстокий вчинок, на який здатна лише жорстока людина. Проте, застрелити когось біля стовпа означає застрелити обеззброєну людину, що є надзвичайно жорстоким вчинком, з огляду на те, що навіть на війні існує правило, не вбивати обеззброєних ворогів. Таким чином, з огляду на значення словосполучення, можемо віднести його до таких, що реалізують периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to stove somebody`s head in with mallets and spades:**

(73) *I would see to it that you and your scum brothers have your heads stoved in with mallets and spades.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено словосполучення stove somebody`s head in with mallets and spades

(MWD, URL). Словосполучення описує акт надзвичайної жорстокості – «розтрощити голову молотками і лопатами». Людина, яка здатна здійснити такий акт – надзвичайно жорстока. Отже, словосполучення “stove somebody’s head in with mallets and spades” також реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to sign the death warrant of a good man:**

(74) *So all you've done is sign the death warrant of a good man.*

У фрагменті тексту серіалу застосовано словосполучення “*sign the death warrant of a good man*”. Словосполучення описує дії, продиктовані жорстокістю людини: підписати смертний вирок невинній людині – дія, що дорівнюється жорстокому вбивству. Людина, що свідомо здійснює такі дії – неймовірно жорстока. Отже, словосполучення також може бути віднесене до периферії ЖОРСТОКІСТЬ, з огляду на те, що воно описує жорстокий та підступний вчинок.

– **to put somebody in a wooden box:**

(75) *You lay a hand on our Ada and I'll put you in a wooden box myself.*

Приклад демонструє застосування словосполучення *put somebody in a wooden box*. Словосполучення використовується з метою образного опису вбивства – «вбити – покласти у дерев’яний ящик (труну)». Таким чином, з огляду на значення словосполучення, можемо віднести його до таких, що реалізують периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to cuts off ears and tongues:**

(76) *I just hope you remember who you're dealing with, here. A man who cuts off ears and cuts out tongues.*

В цьому випадку, до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ було віднесено словосполучення *to cuts off ears and tongues*. Словосполучення передає акт надзвичайної жорстокості – людина, яка відрізає частини тіла іншим, живим або мертвим людям, має надзвичайно високий рівень жорстокості. Такі дії свідчать про психічні відхилення людини, що спричиняють такий високий

рівень жорстокості. Таким чином, значення словосполучення дозволяє віднести його до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to kill somebody as a wild fucking animal:**

(77) *They fought well, they were brave men. Well, he looks like he was killed by a wild fucking animal.*

В цьому випадку, концепт ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами словосполучення *to kill somebody as a wild fucking animal*. У прикладі, словосполучення застосовано у такому значенні: «to kill someone with unprecedented violence» (MWD, URL). Вбити когось – вже є актом жорстокості. Проте, вбити людину як дика тварина – продемонструвати нелюдський рівень жорстокості. Отже, словосполучення було віднесено до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ, так як значення цієї лексеми реалізує значення концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **ugly business:**

(78) *I had no idea he would involve you in this ugly business.*

У прикладі, в якості словосполучення, що реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ, наведено словосполучення *ugly business*. Згідно визначення Merriam Webster Dictionary, словосполучення має таке значення, як: “dirty, bloody business” (MWD, URL). Отже, брудна, кривава справа може бути синонімом жорстокої справи. Значення словосполучення дозволяє віднести його до таких, що реалізують периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to cut somebody`s throat:**

(79) *Never put your hands on me again or I`ll cut your fucking throat and spread you on these tracks.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено словосполучення “to cut somebody`s throat”. Очевидно, що для того, щоб перерізати комусь горло, необхідно мати нелюдську жорстокість. Таким чином, словосполучення “to cut somebody`s throat” також реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to kill and cut a stag:**

(80) *The only thing he ever taught us was how to kill and cut a stag.*

В цьому випадку, периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами такого словосполучення, як *to kill and cut a stag*. Для того, щоб вбити та порізати оленя також необхідно мати надзвичайний рівень жорстокості, з огляду на те, що будь-яка психологічно здорова людина не зможе та не захоче вбивати благородну тварину. Таким чином, з огляду на значення словосполучення, можемо віднести його до таких, що реалізують периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to get somebody clinked up:**

(81) *And I also want you to know that I have made my apologies via my own God for abusing a very holy day to get you clinked up and battered, which I did.*

У прикладі, до способів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було віднесено словосполучення *to get somebody clinked up and battered*. Словосполучення має таке значення, як: *to tie someone up and beat them up* (MWD, URL). Отже, словосполучення використовується як опис жорстоких дій, знущання над людиною. Отже, словосполучення реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ, з огляду на його значення.

– **to put a bullet in a fucker`s brains / into his fucking head:**

(82) *"You put a bullet in that fucker`s brains.*

(83) *...me as the oldest brother...will put this bullet into his fucking head.*

В цьому випадку, до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ було віднесено словосполучення *to put a bullet in a fucker`s brains / into his fucking head*. Словосполучення використовується у значенні: *violence or killing between groups of people, especially between guns* (MWD, URL). Таким чином, значення словосполучення дозволяє віднести його до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to blow somebody up:**

(84) *This locomotive couples in 15 minutes. If we don't hear word by 10:00, we blow it up.*

В цьому випадку, концепт ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами словосполучення *blow somebody up*. У прикладі, словосполучення застосовано у такому значенні:

- to carry out a terrorist attack, an explosion (MWD, URL).

Отже, словосполучення *blow somebody up* використовується як образний опис теракту, масового вибуху, організованого злочинцями. Словосполучення було віднесено до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ, так як значення цієї лексеми реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

- **to take somebody`s fuckin' life:**

(85) *'ll take your fuckin' life from you.*

– У прикладі, в якості словосполучення, що реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ, наведено словосполучення *to take somebody`s fuckin' life*. Згідно визначення Merriam Webster Dictionary, словосполучення має таке значення, як:

- to deprive of life: cause the death of;
- to cause the death of a person, animal, or plant;
- to perform a decisive act that conclusively secures something (such as a deal or win) (MWD, URL).

Отже, значення словосполучення дозволяє віднести його до таких, що реалізують периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

- **sending men to fucking hell:**

(86) *Who want to be in heaven when you can be sending men to fucking hell.*

Приклад демонструє застосування такого метафоричного словосполучення, як *sending men to fucking hell*. Словосполучення використовується для опису як фізичного, так і морального знущання, проявів жорстокості. Таким чином, з огляду на значення лексеми, можемо віднести його до таких, що реалізують периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

– **to pull the trigger / to pull a gun:**

(87) *It was fucking... Arthur pulled the trigger.*

(88) *We need to forget the idea that it has to be Arthur that pulls the trigger.*

(89) *If you have to pull a gun on Linda, do it.*

У прикладі застосовано словосполучення *to pull the trigger*, яке було також віднесено до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ, з огляду на значення лексеми, яке частково повторює значення ядра концепту:

1: to strike with a missile especially from a bow or gun

2: to remove or destroy by use of firearms (MWD, URL).

Очевидно, що для того, щоб натиснути на спусковий гачок, необхідно мати нелюдську жорстокість. Таким чином, словосполучення “ *to pull the trigger* ” також реалізує периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

–**the black hand:**

(90) *The black hand came here, everybody will have got one.*

(91) - *My hand has blood. - Oh, mine too.*

(92) *You're a black hand!*

(93) *Black hand means kill or be killed.*

(94) *You know what the black hand means among the wops, Arthur?*

У прикладах використано словосполучення *the black hand*. В одному з прикладів навіть наведене пояснення значення словосполучення – *kill or be killed*. Отже, словосполучення також може бути віднесене до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ, з огляду на те, що воно описує жорстокий принцип життя.

- **an eye for an eye, and a tooth for a tooth:**

(95) *An eye for an eye And a tooth for a tooth*

(96) *That's how it works, an eye for an eye.*

В цьому випадку, периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ реалізовано засобами такого словосполучення, як *an eye for an eye, and a tooth for a tooth*. Словосполучення є цитатою з Біблії та описує жорстокий принцип життя, де

за нанесену шкоду людина має відчутти таку само шкоду. Отже, словосполучення віднесено до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

–hit man:

(97) *Fucking hit man, are you?*

У фрагменті тексту серіалу застосовано словосполучення “hit man”. Словосполучення має таке значення: a professional assassin who works for a crime syndicate. Отже, словосполучення також може бути віднесене до периферії ЖОРСТОКІСТЬ, з огляду на те, що воно описує жорстоку людину, яка вбиває іншу людину.

–to want somebody`s dead:

(98) *Michael, your kin, was making deals with the very men who want you dead.*

В цьому випадку, до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ було віднесено словосполучення to want somebody`s dead. Словосполучення передає акт жорстокості – хотіти смерті іншій людині. Таким чином, значення словосполучення дозволяє віднести його до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

–to be like animals:

(99) *This is too much. We are not animals.*

Тварини не розуміють, що таке – жорстокість, а що таке – доброта. У багатьох випадках, коли необхідно описати високий рівень жорстокості, говорять «тваринна жорстокість». Отже, словосполучення віднесено до периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

Отже, було встановлено, що периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ представлено такими групами, як:

- іменники;
- словосполучення (рис. 2.2.)

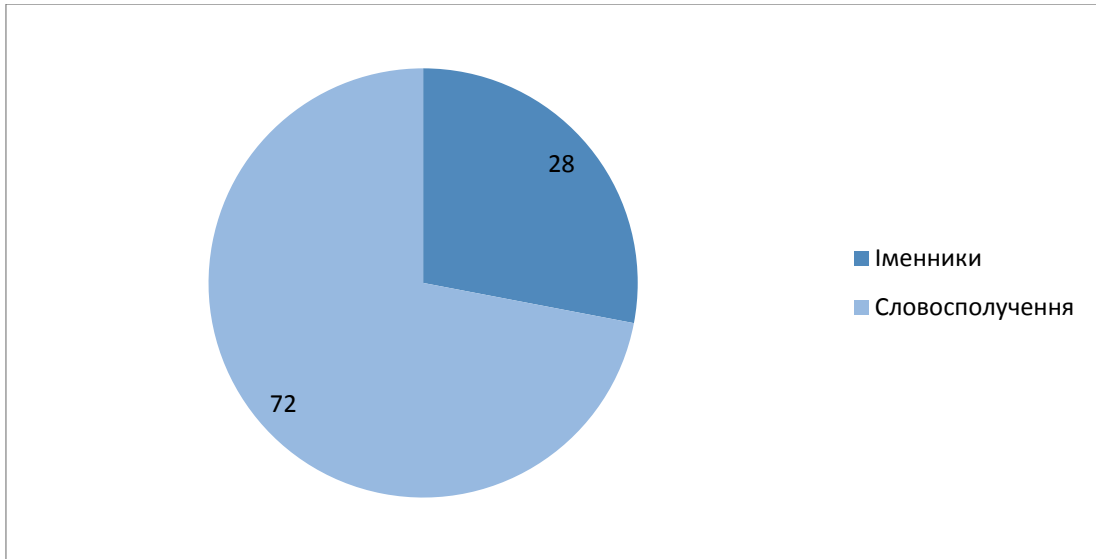

Рис. 2.2 – результати статистичного аналізу складових периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ

За результатами статистичного аналізу встановлено, що найбільш частотною складовою периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ є група словосполучень, яка становить 72% проаналізованих прикладів. Менш частотною є група іменників, яка складає 28% проаналізованих прикладів.

Висновки до розділу 2

У другому розділі було здійснено дослідження лінгвальних засобів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англomовному кінодискурсі. Матеріалом для дослідження став текст серіалу “Peaky Blinders”. Встановлено, що з огляду на визначення та синонімічний ряд лексеми Violence, вона може бути представлена такими лексичними одиницями, як: barbarism, barbarity, inhumanity, malice, persecution, savagery, torture, animality, bestiality, bloodthirstiness, callousness, coarseness, coldness, depravity, despotism, ferocity, fierceness, heartlessness, insensibility, insensitiveness, malignity, masochism, mercilessness, murderousness, rancor, ruthlessness, sadism, savageness, severity,

spite, spitefulness, truculence, unfeelingness, unkindness, venom, viciousness, wickedness, brutishness, fiendishness, hard-heartedness.

Встановлено, що ядро концепту ЖОРСТОКІСТЬ представлено такими групами, як: іменники; прикметники; дієслова; словосполучення. За результатами статистичного аналізу встановлено, що найбільш частотною складовою ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ є група дієслів, яка становить 37% проаналізованих прикладів. Менш частотною є група іменників, яка складає 25% проаналізованих прикладів, та група прикметників, яка становить 20% проаналізованих прикладів. Найменш частотною є група словосполучень, яка становить 18% проаналізованих прикладів.

Аналіз показав, що периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ представлено такими групами, як: іменники; словосполучення. За результатами статистичного аналізу встановлено, що найбільш частотною складовою периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ є група словосполучень, яка становить 72% проаналізованих прикладів. Менш частотною є група іменників, яка складає 28% проаналізованих прикладів.

РОЗДІЛ 3
ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ПЕРЕКЛАДУ КОНЦЕПТУ
ЖОРСТОКІСТЬ У АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ (НА
МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ PEAKY BLINDERS)

3.1 Дослідження застосування лексичних трансформацій

У перебігу перекладацького аналізу, нами було виокремлено випадки застосування перекладацьких трансформацій, а також, численну кількість випадків перекладу засобів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ засобами перекладацьких відповідників. Розглянемо приклади.

(1) *I'm still deeply uneasy about the many stories of corruption and violence* (PB, URL).

Мене все ще хвилюють численні історії про корупцію та насильство (ГК, URL).

У фрагменті, лексему *violence*, що реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, було відтворено засобами українського відповідника: *насильство*.

(2) *Oh, right, the problem, right, between rum and gin is that gin, right, it leads to the melancholy, whereas rum incites violence* (PB, URL).

Дійсно, але проблема між ромом і джином полягає в тому, що джин призводить до меланхолії, тоді як ром провокує насильство (ГК, URL).

В цьому випадку, лексичну одиницю *violence*, що репрезентує концепт VIOLENCE, відтворено засобами відповідника у мові перекладу – *насильство*.

(3) *Are you always so violent?* (PB, URL)

Ти завжди такий жорстокий? (ГК, URL)

Приклад демонструє застосування відповідників, зважаючи на те, що лексичну одиницю *violent*, що репрезентує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, було відтворено засобами відповідного речення в українській мові – *жорстокий*.

(4) *Now give me permission to kill the priest* (PB, URL).

А тепер дай мені дозвіл вбити священика (ГК, URL).

У реченні оригіналу застосовано лексичну одиницю *to kill*, що репрезентує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, при перекладі якої в українському перекладі використано відповідну лексему: *вбити*.

(5) *Freddie, Tommy will kill you (PB, URL).*

Фредді, Томмі вб'є тебе (ГК, URL).

У прикладі оригіналу використано лексему *kill*, яка реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ. В українському варіанті, лексему відтворено засобами відповідника: *вб'є*.

(6) *He was gonna get done for killing a bank clerk in a robbery (PB, URL).*

Його збиралися посадити за вбивство банківського клерка під час пограбування (ГК, URL).

Лексичну одиницю, що відноситься до концепту ЖОРСТОКІСТЬ, відтворено засобами відповідників в українському варіанті – *killing* – *вбивство*.

(7) *We killed his dad (PB, URL).*

Ми вбили його батька (ГК, URL).

Приклад демонструє застосування такої лексичної одиниці, яка відноситься до концепту ЖОРСТОКІСТЬ, як *killed*, яку при перекладі було відтворено засобами відповідної лексичної одиниці – *вбили*.

(8) *Half the men in the photograph are Changrettas, which means the chances are they are the men who come to kill us (PB, URL).*

Половина чоловіків на фотографії – Чангретти, а це означає, що це – ті люди, які прийшли вбити нас (ГК, URL).

В цьому випадку застосовано лексему, як *to kill*. При перекладі, термін було відтворено засобами відповідної лексеми в українській мові – *вбити*.

(9) *It was a hard murder (PB, URL).*

Дійсно жорстоке вбивство (ГК, URL).

У фрагменті, словосполучення *a hard murder*, що реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, було відтворено засобами українського відповідника: *жорстоке вбивство*.

(10) *The most fierce murder* (PB, URL).

Найжорстокіше вбивство (ГК, URL).

В цьому випадку, словосполучення *the most fierce murder*, що репрезентує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, відтворено засобами відповідника у мові перекладу – *найжорстокіше вбивство*.

(11) *His, uh, ruthlessness was justified* (PB, URL).

Безжалісність була виправдана (ГК, URL).

Приклад демонструє застосування відповідників, зважаючи на те, що лексичну одиницю *ruthlessness*, що репрезентує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, було відтворено засобами відповідного речення в українській мові – *безжалісність*.

(12) *The hatred that I brought here with me is gone* (PB, URL).

Моя ненависть розчинилась (ГК, URL).

У реченні оригіналу застосовано лексичну одиницю *hatred*, що репрезентує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, при перекладі якої в українському перекладі використано відповідну лексему: *ненависть*.

(13) *She said there was gonna be a killing* (PB, URL).

Вона передбачила вбивство (ГК, URL).

У прикладі оригіналу використано лексему *killing*, яка реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ. В українському варіанті, лексему відтворено засобами відповідника: *вбивство*.

(14) *...the murder of Chief Inspector Chester Campbell* (PB, URL).

..вбивство старшого інспектора Честера Кемпбелла (ГК, URL).

Лексичну одиницю, що відноситься до концепту ЖОРСТОКІСТЬ, відтворено засобами відповідників в українському варіанті – *the murder* – *вбивство*.

(15) *This is the case of a family of Birmingham gangsters on trial for murder and sedition* (PB, URL).

Це справа сім'ї бірмінгемських гангстерів, яких судять за вбивство і підбурювання до заколоту (ГК, URL).

Приклад демонструє застосування такої лексичної одиниці, яка відноситься до концепту ЖОРСТОКІСТЬ, як *murder*, яку при перекладі було відтворено засобами відповідної лексичної одиниці – *вбивство*.

(16) *The most ferocious murder in recent years* (PB, URL).

Найжорстокіше вбивство за останні роки (ГК, URL).

В цьому випадку застосовано лексему, як *murder*. При перекладі, термін було відтворено засобами відповідної лексеми в українській мові – *вбивство*.

(17) *What a sadism!* (PB, URL)

Що за садизм! (ГК, URL)

У прикладі, лексему *sadism*, що реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, було відтворено засобами українського відповідника: *садизм*.

(18) *The blood shed on Flanders Fields* (PB, URL).

Кров, пролита на полях Фландрії (ГК, URL).

У фрагменті, словосполучення *blood shed*, що реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, було відтворено засобами українського відповідника: *Кров, пролита*.

(19) *Well, there's been all these bloody strikes at the BSA* (PB, URL).

Криваві страйки їх не оминули (ГК, URL).

Приклад демонструє застосування відповідників, зважаючи на те, що словосполучення *bloody strikes*, що репрезентує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, було відтворено засобами відповідного речення в українській мові – *криваві страйки*.

(20) *There will be a war and one of you will die* (PB, URL).

Буде війна. Один з вас помре (ГК, URL).

У реченні оригіналу застосовано лексичну одиницю *war*, що репрезентує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, при перекладі якої в українському перекладі використано відповідну лексему: *війна*.

(21) *The only thing he ever taught us was how to kill and cut a stag* (PB, URL).

Єдине, чого він нас навчив, – як вбити і випатрати оленя (ГК, URL).

У прикладі оригіналу використано лексему словосполучення *to kill and cut a stag*, яке реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ. В українському варіанті, словосполучення відтворено засобами відповідника: *вбити і випатрати оленя*.

(22) *It was fucking... Arthur pulled the trigger* (PB, URL).

Артур натиснув на гачок (ГК, URL).

Словосполучення *pulled the trigger*, що відноситься до концепту ЖОРСТОКІСТЬ, відтворено засобами відповідників в українському варіанті: *натиснув на гачок*.

(23) *An eye for an eye, and a tooth for a tooth* (PB, URL).

Око за око і зуб за зуб (ГК, URL).

Приклад демонструє застосування такого висловлювання, яке відноситься до концепту ЖОРСТОКІСТЬ: *an eye for an eye, and a tooth for a tooth*. яку при перекладі було відтворено засобами відповідного висловлювання – *Око за око і зуб за зуб*.

(24) *That's how it works, an eye for an eye* (PB, URL).

Ось як це працює «око за око» (ГК, URL).

В цьому випадку застосовано висловлювання *an eye for an eye*. При перекладі, термін було відтворено засобами відповідного висловлювання в українській мові – *око за око*.

Розглянемо також і приклади застосування лексичних трансформацій у перебігу перекладу складових концепту ЖОРСТОКІСТЬ. Серед лексичних трансформацій було виокремлено такі, як:

1. Транскрибування

(25) *It's called vendetta (PB, URL).*

Це називається вендета (ГК, URL).

(26) *Two fucking no good Italians heard about the vendetta, tried to make a fucking name for themselves, that's who (PB, URL).*

Два чортів нікчемних італійця почули про вендету, спробували зробити собі ім'я (ГК, URL).

(27) *That's the language of vendetta, they take one of ours, we take two of theirs (PB, URL).*

Це мова вендети: вони забирають одного з наших, ми забираємо двох з них (ГК, URL).

(28) *We are in the middle of a vendetta and Arthur is missing (PB, URL).*

Ми – у розпалі вендети, а Артур – пропав (ГК, URL).

У прикладах, наведених вище, у англомовних варіантах було застосовано таку лексичну одиницю, як *vendetta*. При перекладі, лексему було відтворено засобами трансформації транскрибування, зважаючи на те, що в українській мові використано лексему *вендета*.

2. Вилучення

(29) *I just killed two of them. Ripped out their hearts and burnt their bones to ash (PB, URL).*

Я щойно вбив їх обох, вирвав їх серця і спалив їх кістки (ГК, URL).

У реченні оригіналу застосовано таке словосполучення, як *burnt their bones to ash*, яке підсилює значення концепту ЖОРСТОКІСТЬ. При перекладі, було застосовано трансформацію вилучення, так як у тексті перекладу не відтворено лексему *ash*.

(30) *They fought well, they were brave men. Well, he looks like he was killed by a wild fucking animal (PB, URL).*

Вони билися як справжні чоловіки, вони були хоробрими. Ну, він виглядає так, ніби його вбила дика тварина (ГК, URL).

При перекладі речення, що репрезентує значення концепту ЖОРСТОКІСТЬ, було застосовано трансформацію вилучення: було вилучено таку лексему, як *fucking* .

(31) *Who want to be in heaven when you can be sending men to fucking hell* (PB, URL).

Хто хоче бути на небі, коли ти відправляєш людей у саме пекло (ГК, URL).

В цьому випадку, у тексті оригіналу використано таке словосполучення, що реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ – *sending men to fucking hell* . При перекладі словосполучення, було застосовано трансформацію вилучення, зважаючи на те, що в українському варіанті не було відтворено лексему *fucking* – *відправляєш людей у саме пекло* .

(32) *But Freddie passed on his soul and his spirit to a new generation – before he was violencely taken* (PB, URL).

Ще до того, як його викрали, Фредді передав свою душу і настрої новому поколінню (ГК, URL).

У реченні оригіналу застосовано таке словосполучення, як *violencely taken* , яке реалізує значення концепту ЖОРСТОКІСТЬ. При перекладі, було застосовано трансформацію вилучення, так як у тексті перекладу не відтворено лексему *violencely* – *його викрали* . Також, було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено при перекладі.

3. Диференціація

(33) *Kill the man, kill the message* (PB, URL).

Я вб'ю його, а тоді – вб'ю його ідею (ГК, URL).

Було також виокремлено приклади застосування трансформації диференціації при перекладі засобів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ. Так, лексему *the man* було відтворено засобами трансформації диференціації, зважаючи на те, що у тексті перекладу було застосовано лексему, що

відрізняється за значенням – його. Також, лексему message було відтворено засобами лексеми з іншим значенням – ідея.

(34) *We killed two. You also shot a copper* (PB, URL).

Ми вбили обох. А ви – застрелили копа (ГК, URL).

У цьому випадку спостерігається використання трансформації диференціації, з огляду на те, що лексему *shot* було передано засобами лексеми *застрелили*. Так, було змінено значення лексеми.

(35) *I'm tired of this ruthlessness* (PB, URL).

Я втомився від цієї жорстокості (ГК, URL).

У фрагменті оригіналу застосовано лексему *ruthlessness*, при перекладі якої перекладач використовує лексему з іншим значенням – *жорстокість*. Таким чином, було використано трансформацію диференціації.

(36) *It is a murder with animal violence* (PB, URL).

Вбивство з нелюдською жорстокістю (ГК, URL).

У реченні спостерігається використання трансформації диференціації, так як при перекладі лексеми *animal*, було застосовано лексему *нелюдська*, що свідчить про застосування трансформації диференціації. Також, було змінено порядок слів, що свідчить про застосування **трансформації перестановки**.

(37) *They are bloodthirsty murderers seeking revenge* (PB, URL).

Вони – вбивці-ненажери, спраглі помсти (ГК, URL).

Приклад демонструє застосування трансформації диференціації, зважаючи на те, що при перекладі лексеми *bloodthirsty*, її було замінено лексемою *ненажери*. При перекладі було застосовано й трансформацію перестановки, беручи до уваги те, що було змінено порядок слів.

(38) *He was tortured by people* (PB, URL).

Люди знущались над ним (ГК, URL).

У цьому випадку спостерігається використання трансформації диференціації, з огляду на те, що лексему *tortured* було передано засобами лексеми з іншим значенням – *знущались*.

(39) *Don`t say anything about sexual assaults* (PB, URL).

Ні слова про зґвалтування (ГК, URL).

У фрагменті застосовано трансформацію диференціації, з огляду на те, що словосполучення *sexual assaults* було замінено лексемою *зґвалтування*, яка має інший відтінок значення.

(40) *They are full of malice. I afraid them* (PB, URL).

Я боюсь їх. Вони – страшні у знів (ГК, URL).

У цьому випадку спостерігається використання трансформації диференціації, з огляду на те, що лексему *malice* було передано засобами лексеми з іншим відтінком значення – *знів*. Також, було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено при перекладі.

(41) *His despotism knows no bounds* (PB, URL).

Він – справжній деспот (ГК, URL).

У фрагменті оригіналу застосовано лексему *despotism*, при перекладі якої перекладач використовує лексему з іншим значенням – *деспот*. Таким чином, було використано трансформацію диференціації.

(42) *His hard-heartedness is to blame for everything* (PB, URL).

У всьому винна його жорстокість (ГК, URL).

У цьому випадку спостерігається використання трансформації диференціації, з огляду на те, що лексему *hard-heartedness* було передано засобами лексеми *жорстокість*. Так, було змінено значення лексеми.

(43) *This whole bloody enterprise was women's business while you boys were away at war* (PB, URL).

Вся ця кривава розправа була жіночою справою, поки ви, хлопці, були на війні (ГК, URL).

У фрагменті оригіналу застосовано словосполучення *bloody enterprise*, при перекладі якого перекладач використовує лексему з іншим значенням –

bloody enterprise. Таким чином, було використано трансформацію диференціації.

(44) *You're going to bring only hell down on your head* (PB, URL).

Ти зрушиши справжнє пекло на свою голову (ГК, URL).

У реченні спостерігається використання трансформації диференціації, так як при перекладі лексеми *to bring*, було застосовано лексему *зрушиши*, що свідчить про застосування трансформації диференціації.

(45) *If I tell you, you'll tell them and they'll cut him to pieces* (PB, URL).

Якщо я скажу тобі, ти скажеш їм, і вони порвуть його на шматки.

Приклад демонструє застосування трансформації диференціації, зважаючи на те, що при перекладі лексеми *cut*, її було замінено лексемою *порвуть*. При перекладі було застосовано й трансформацію перестановки, беручи до уваги те, що було змінено порядок слів.

(46) *So all you've done is sign the death warrant of a good man* (PB, URL).

Саме тому, ви підписати смертний вирок безвинній людині (ГК, URL).

У цьому випадку спостерігається використання трансформації диференціації, з огляду на те, що лексему *good* було передано засобами лексеми з іншим значенням – *безвинний*.

(47) *I just hope you remember who you're dealing with, here. A man who cuts off ears and cuts out tongues* (PB, URL).

Я сподіваюся, що ви пам'ятаєте, з ким маєте справу: це – той, хто відрізає вуха і язика (ГК, URL).

У фрагменті застосовано трансформацію диференціації, з огляду на те, що лексему *man* було замінено лексемою *той*, яка має інший відтінок значення. Також, було вилучено словосполучення *cuts out*, яке використовується у тексті перекладу два рази.

(48) *I had no idea he would involve you in this ugly business* (PB, URL).

Я й поняття не мав, що він втягне тебе у цю брудну справу (ГК, URL).

У цьому випадку спостерігається використання трансформації диференціації, з огляду на те, що лексему *ugly* було передано засобами лексеми з іншим відтінком значення – *брудна*. Також, було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено при перекладі.

(49) *Never put your hands on me again or I'll cut your fucking throat and spread you on these tracks* (PB, URL).

Ніколи більше не піднімай на мене руки, або я переріжу тобі чортове горло і розмажу тебе по стінах (ГК, URL).

У фрагменті оригіналу застосовано словосполучення *spread you on these tracks*, при перекладі якої перекладач використовує словосполучення з іншим значенням – *розмажу тебе по стінах*. Таким чином, було використано трансформацію диференціації.

(50) *'ll take your fuckin' life from you* (PB, URL).

Я закінчу твоє чортове життя (ГК, URL).

У цьому випадку спостерігається використання трансформації диференціації, з огляду на те, що лексему *take* було передано засобами лексеми *закінчу*. Так, було змінено значення лексеми. Також, було змінено порядок слів, що свідчить про застосування трансформації перестановки.

(51) *We need to forget the idea that it has to be Arthur that pulls the trigger* (PB, URL).

Нам потрібно забути про те, що саме Артур зробив постріл (ГК, URL).

У фрагменті оригіналу застосовано словосполучення, при перекладі якого перекладач використовує словосполучення з іншим значенням – *pulls the trigger*. Таким чином, було використано трансформацію диференціації.

(52) *If you have to pull a gun on Linda, do it* (PB, URL).

Якщо вам потрібно прицілитись у Лінду, ну ж бо (ГК, URL).

У реченні спостерігається використання трансформації диференціації, так як при перекладі словосполучення *to pull a gun*, було застосовано лексему *прицілитись*, що свідчить про застосування трансформації диференціації.

(53) *Black hand means kill or be killed* (PB, URL).

Чорна рука означає «Вбий або помреш» (ГК, URL).

Приклад демонструє застосування трансформації диференціації, зважаючи на те, що при перекладі словосполучення *be killed*, її було замінено лексемою *помреш*.

(54) *Tommy, his people are fucking savages* (PB, URL).

Томмі, його люди – справжні дикуни (ГК, URL).

У цьому випадку спостерігається використання трансформації диференціації, з огляду на те, що лексему *fucking* було передано засобами лексеми з іншим значенням – *справжні*.

(55) *His gang are real savages, they destroy everything around and kill all living things* (PB, URL).

Його банда – чортові дикуни, вони руйнують все навколо і вбивають все живе (ГК, URL).

У фрагменті застосовано трансформацію диференціації, з огляду на те, що лексему *real* було замінено лексемою *чортові*, яка має інший відтінок значення.

(56) *Michael, your kin, was making deals with the very men who want you dead* (PB, URL).

Майкле, твій родич укладав угоди з тими людьми, які шукають твоєї смерті (ГК, URL).

У цьому випадку спостерігається використання трансформації диференціації, з огляду на те, що лексему *want* було передано засобами лексеми з іншим відтінком значення – *шукають*.

(57) *And while the clean-up is being carried out, you must keep things to yourself* (PB, URL).

І поки зачистка триває, ви повинні тримати все в секреті (ГК, URL).

У фрагменті оригіналу застосовано лексему *the clean-up*, при перекладі якої перекладач використовує лексему з іншим значенням – *зачистка*. Таким чином, було використано трансформацію диференціації.

(58) *I want you to be alive after your entire family is dead 'cause my mother says that is what will hurt you the most* (PB, URL).

Але я хочу, щоб ви були останніми. Я хочу, щоб ви були живий, коли загинуть усі ваші рідні. Бо як каже моя мати, так я задам максимального болю (ГК, URL).

У цьому випадку спостерігається використання трансформації диференціації, з огляду на те, що словосполучення *hurt you the most* було передано засобами словосполучення *я задам максимального болю*. Також, застосовано трансформацію додавання, з огляду на те, що у тексті перекладу додано лексему *задам*.

4. Додавання

(59) *The man we're about to meet is the devil* (PB, URL).

Людина, з якою ми збираємося зустрітися, – справжній диявол (ГК, URL).

Розглянемо також і приклади застосування трансформації додавання. Так, в цьому випадку, у тексті перекладу було додано таку лексему, як *справжній*, яка посилює значення лексеми, що відноситься до концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

(60) *This is too much. We are not animals* (PB, URL).

Це вже занадто. Ми ж не дикі тварини (ГК, URL).

Наведений фрагмент репрезентує використання трансформації додавання, з огляду на те, що в українському варіанті було додано лексему *дикі*, що доповнює лексему, яка реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ.

(61) *If you are going to get on like this with the Apaches, they'd fucking scalp you, boy* (PB, URL).

Артуре, якщо ти таки уїдеши до Аначі, вони знімуть тобі скальп (ГК, URL).

У прикладі, український варіант було розширено засобами словосполучення *знімуть тобі*, що свідчить про застосування трансформації додавання.

5. Калькування

(62) *The black hand came here, everybody will have got one* (PB, URL).

Чорна рука вже тут, і кожен отримає своє (ГК, URL).

(63) *You know what the black hand means among the wops, Arthur?* (PB, URL)

Ти знаєш, що «Чорна рука» означає серед макаронників, Артур? (ГК, URL)

У реченнях застосовано метафоричне найменування найманого вбивці, який реалізує вендету – *the black hand*. При перекладі, словосполучення було відтворено засобами *трансформації калькування* – *Чорна рука*.

6. Конкретизація

(64) *The vicious, merciless gangs who blind those that see and cut out the tongues of those who talk* (PB, URL).

Жорстокі банди, які засліплюють тих, хто бачить, і відрізають язика тим, хто говорить (ГК, URL).

Було виокремлено приклади застосування трансформації конкретизації, беручи до уваги те, що у тексті оригіналу застосовано такі прикметники, як *vicious, merciless*. У тексті перекладу, значення прикметників було конкретизовано засобами єдиного прикметника – *жорстокі*.

(65) *You lay a hand on our Ada and I'll put you in a wooden box myself* (PB, URL).

Доторкнися до нашої Ади, і опинишся в гробу (ГК, URL).

У прикладі також було застосовано трансформацію конкретизації, так як при перекладі словосполучення *a wooden box*, його значення було конкретизовано – *в гробу*.

7. Генералізація

(66) *Murder, sedition, conspiracy to cause explosions. John, they're coming for you as well* (PB, URL).

Вбивство, підбурювання до заколоту, терористична змова. Джон, вони прийдуть і за тобою теж (ГК, URL).

У прикладі, словосполучення *conspiracy to cause explosions* було відтворено засобами трансформації генералізації. Так, словосполучення, що має значення «змова з метою здійснити вибухи», відтворено засобами більш узагальненого значення – *терористична змова*.

(67) *When are they due to hang?*

Коли їх повинні стратити? (ГК, URL)

У реченні оригіналу застосовано лексему *to hang*, засобами якої уточнюється вид страти. У тексті перекладу, перекладач подає узагальнену лексему, яка не визначає вид страти: *стратити*. Отже, було застосовано трансформацію генералізації.

Отже, нами було виокремлено такі лексичні трансформації, як:

- трансформація транскрибування;
- трансформація додавання;
- трансформація диференціації;
- трансформація калькування;
- трансформація конкретизації;
- трансформація генералізації;
- трансформація вилучення.

Також, було виокремлено застосування широкого кола прикладів перекладу засобів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ.

3.2 Граматичні трансформації як засіб перекладу концепту VIOLENCE

Розглянемо також приклади застосування граматичних трансформацій як засобів перекладу концепту ЖОРСТОКІСТЬ. У перебігу аналізу, було виокремлено застосування таких граматичних трансформацій, як:

1. Перестановки

(68) *In all the world, violent men are the easiest to deal with* (PB, URL).

У всьому світі, найлегше мати справу з жорстокими чоловіками (ГК, URL).

В наведеному прикладі, у конструкції *violent men are the easiest to deal with* було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено: з *жорстокими чоловіками*.

(69) *They want you to commit a violent act on British soil* (PB, URL).

Вони хочуть, щоб ви вчинили акт насильства на британській землі (ГК, URL).

В прикладі було застосовано трансформацію перестановки, так як при перекладі, порядок слів було змінено: *a violent act – акт насильства*.

(70) *You should have killed her when you had the chance* (PB, URL).

У вас був шанс вбити її (ГК, URL).

В цьому випадку було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено при перекладі.

(71) *No, the unjust taking of a human life is a mortal sin* (PB, URL).

Забрати життя людини – смертний гріх (ГК, URL).

У прикладі, наведеному вище, також застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено у тексті перекладу: *a human life – життя людини*.

(72) *He chose me for this dirty business as an act of vengeance, prompted by hatred of long standing* (PB, URL).

Він використав мене як акт помсти у своїх брудних справах (ГК, URL).

В наведеному прикладі, у фрагменті *He chose me for this dirty business as an act of vengeance* було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено: *Він використав мене як акт помсти у своїх брудних справах.*

(73) *I will shoot him myself, Tommy* (PB, URL).

Я сам його застрелю, Томмі (ГК, URL).

В цьому випадку було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено при перекладі: *shoot him – його застрелю.*

(74) *They will hang us!* (PB, URL)

Вони нас повісять! (ГК, URL)

Приклад демонструє використання трансформації перестановки, так як порядок слів було змінено: *hang us – нас повісять.*

(75) *So I'm gonna have you shot against the post* (PB, URL).

Так що я накажу пристрелити тебе біля стовна (ГК, URL).

У наведеному прикладі, у конструкції *shot against the post* було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено: *накажу пристрелити тебе біля стовна.*

(76) *And today, two men are shot and burnt on my shift* (PB, URL).

У мою зміну застрелили і спалили двох чоловіків (ГК, URL).

У прикладі було застосовано трансформацію перестановки, так як при перекладі, порядок слів було змінено: *shot and burnt – застрелили і спалили.*

(77) *It was a fatally shot* (PB, URL).

Цей постріл був смертельний (ГК, URL).

В цьому випадку було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено при перекладі: *fatally shot – постріл був смертельний.*

(78) *I would see to it that you and your scum brothers have your heads stoved in with mallets and spades* (PB, URL).

Я простежу, щоб тобі і твоїм братам-покидькам проломили голови лопатами й молотками (ГК, URL).

У тексті прикладу, при перекладі також застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено у тексті перекладу: *brothers have your heads stoved in with mallets and spades* – братам-покидькам проломили голови лопатами й молотками.

(79) *And I also want you to know that I have made my apologies via my own God for abusing a very holy day to get you clinked up and battered, which I did* (PB, URL).

І я також хочу, щоб ви знали, що я попросив вибачення у свого Бога за те, що нобив тебе у святий день (ГК, URL).

У фрагменті *Europe's second largest country* було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено: *to get you clinked up and battered* – *нобив тебе*.

(80) *The Sicilian fucking Mafia* (PB, URL).

Чортова сицилійська мафія (ГК, URL).

В цьому випадку було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено при перекладі: *The Sicilian fucking Mafia* – *Чортова сицилійська мафія*.

(81) *My hand has blood. – Oh, mine too* (PB, URL).

Кров – на моїх руках. – І на моїх також (ГК, URL).

У наведеному прикладі, у конструкції *My hand has blood* було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено: *Кров – на моїх руках*.

2. Об'єднання речення

(82) *I killed a policeman. In cold blood* (PB, URL).

Я холоднокровно вбив поліцейського (ГК, URL).

Було виокремлено також застосування трансформації об'єднання речень. Так, при перекладі словосполучення, що реалізує значення

аналізованого концепту *cold blood*, перекладач об'єднує два речення в одне, відтворюючи словосполучення засобами лексичної одиниці холоднокровно.

(83) *You think your people are ruthless? Try mine* (PB, URL).

Якщо ти думаєш, що твій народ безжальний, подивись на мій (ГК, URL).

У прикладі також застосовано об'єднання речення, зважаючи на те, що два речення оригіналу перекладено засобами одного. Лексичну одиницю, яка реалізує концепт ЖОРСТОКІСТЬ, перекладено засобами відповідника – *безжальний*.

3. Граматична заміна

(84) *I'll do the killing* (PB, URL).

Я вб'ю тебе (ГК, URL).

Нами було виокремлено також приклади застосування трансформації граматичної заміни. Так, фрагмент демонструє застосування трансформації граматичної заміни, зважаючи на те, що іменник *killing* було відтворено засобами дієслова *вб'ю*.

(85) *He killed him with real ferocity* (PB, URL).

Він вбив його надзвичайно жорстоко (ГК, URL).

Приклад репрезентує застосування трансформації граматичної заміни, зважаючи на те, що іменник *ferocity* відтворено засобами прислівника *жорстоко*. Отже, зміна частини мови при перекладі дозволяє зробити висновки щодо застосування трансформації граматичної заміни.

(86) *You know him? The most heartless man* (PB, URL).

Ви його знаєте? У нього немає серця (ГК, URL).

У реченні оригіналу застосовано прикметник *heartless*. При перекладі, прикметник було відтворено засобами словосполучення *немає серця*. Отже, було застосовано трансформацію граматичної заміни.

(87) *Those guns that we dug up will never be used to murder the innocent, or usurp the status qua* (PB, URL).

Розкопана зброя, ніколи не буде використана для вбивства невинних або посягання статусу кво (ГК, URL).

Фрагмент демонструє застосування трансформації граматичної заміни, зважаючи на те, що дієслово *murder* було відтворено засобами іменника *вбивства*.

(88) *Torture is the most favorite activity of a gang of criminals, and the purpose of their life is a vendetta* (PB, URL).

Катувати – найулюбленіше заняття банди злочинців. Вендета – мета їхнього життя (ГК, URL).

В цьому випадку спостерігається використання трансформації граматичної заміни в процесі перекладу засобів репрезентації концепту ЖОРСТОКІСТЬ Так, іменник *torture* було відтворено засобами дієслова *катувати*.

(89) *Walked through the flames of war. Write all this down!* (PB, URL)

Він пройшов крізь полум'я війни. Пишіть! (ГК, URL)

Фрагмент демонструє застосування трансформації граматичної заміни, зважаючи на те, що множина тексту оригіналу *flames* була відтворена засобами однини у тексті перекладу – *полум'я*.

(90) *Fucking hit man, are you?* (PB, URL)

Чортів найманець (ГК, URL).

Приклад репрезентує застосування трансформації граматичної заміни, зважаючи на те, що словосполучення *hit man* відтворено засобами лексеми *найманець*.

(91) *It's Mafia shit* (PB, URL).

Це – мафіозне лайно (ГК, URL).

Фрагмент демонструє застосування трансформації граматичної заміни, зважаючи на те, що іменник *Mafia* було відтворено засобами прикметника *мафіозне*.

Отже, серед граматичних трансформацій було застосовано такі, як:

1. перестановки;
2. граматична заміна;
3. об'єднання речень.

3.3 Аналіз особливостей застосування лексико-граматичних трансформацій

Розглянемо також і приклади застосування лексико-граматичних трансформацій. Серед таких трансформацій було виокремлено наступні:

1. Логічний розвиток

(92) *These bastards will kill kids as well* (PB, URL).

Ці ублюдки не пожаліють навіть дітей (ГК, URL).

Було виокремлено приклади застосування трансформації логічного розвитку. Так, при перекладі словосполучення *kill kids* було застосовано трансформацію логічного розвитку, зважаючи на те, що сенс словосполучення було розвинуто – *kill kids*.

(93) *It`s worse than inhumanity* (PB, URL).

Гірше, ніж тварини (ГК, URL).

У фрагменті спостерігається застосування лексеми *inhumanity*. При перекладі, термін відтворено засобами лексеми *тварини*, яке свідчить про застосування трансформації логічного розвитку, зважаючи на те, що сенс речення оригіналу було розвинуто.

(94) *Blacker hearts still* (PB, URL).

Заколотники з чорними серцями (ГК, URL).

У тексті оригіналу застосовано таке словосполучення, як *blacker hearts*. При перекладі, сенс словосполучення було розвинуто, зважаючи на те, що його застосовано у такому значенні – *заколотники з чорними серцями*.

(95) *Where I learned some things, such as you strike when the enemy is weak* (PB, URL).

Де я навчився деяких речей, таких як знищення ворога у моменти слабкості (ГК, URL).

В цьому випадку, у перебігу відтворення словосполучення *you strike when the enemy is weak*, перекладач застосовує трансформацію логічного розвитку, з огляду на те, що його сенс було розвинуто: *знищення ворога у моменти слабкості*.

(96) *"You put a bullet in that fucker`s brains" (PB, URL).*

Ти виніс мізки цьому ублюдку (ГК, URL).

У англomовному варіанті спостерігається застосування словосполучення *put a bullet in that fucker`s brains*. При перекладі, термін відтворено засобами словосполучення *виніс мізки*, яке свідчить про застосування трансформації логічного розвитку, зважаючи на те, що сенс речення оригіналу було розвинуто.

(97) *...me as the oldest brother...will put this bullet into his fucking head* (PB, URL).

... Як старший брат, я знесу його чортову голову одним пострілом (ГК, URL).

Текст оригіналу демонструє застосування такого словосполучення, як *put this bullet into his fucking head*. При перекладі, сенс словосполучення було розвинуто, зважаючи на те, що його застосовано у такому значенні – *знесу його чортову голову одним пострілом*.

(98) *This locomotive couples in 15 minutes. If we don't hear word by 10:00, we blow it up* (PB, URL).

Цей локомотив розганяється за 15 хвилин. Якщо до 10 ми нічого не почуємо, все злетить у повітря (ГК, URL).

У прикладі, у перебігу відтворення словосполучення *blow it up*, перекладач застосовує трансформацію логічного розвитку, з огляду на те, що його сенс було розвинуто: *все злетить у повітря*.

2. Описовий переклад

(99) *You're a black hand!* (PB, URL)

Ти – чортівий вбивця! (ГК, URL)

Було виокремлено також і приклади застосування описового перекладу. Так, при перекладі словосполучення *a black hand*, перекладач описує його значення: *чортівий вбивця*.

(100) *He's an assassin, the plan is to kill me tomorrow* (PB, URL).

Він – найманець, він планує вбити мене завтра (ГК, URL).

Приклад демонструє застосування лексеми *assassin*. В українському варіанті, значення лексеми було відтворено засобами лексеми *найманець*.

Отже, серед лексико-граматичних трансформацій було виокремлено такі, як:

- трансформація описового перекладу;
- трансформація логічного розвитку.

Отже, у перебігу аналізу особливостей перекладу засобів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англomовному кінодискурсі, було виокремлено такі способи відтворення, як: трансформація транскрибування; трансформація додавання; трансформація генералізації; трансформація конкретизації; трансформація калькування; трансформація вилучення; трансформація диференціації; переклад засобами відповідника; перестановки; граматична заміна; об'єднання речень; трансформація логічного розвитку; трансформація описового перекладу.

На рис. 3.1 наведемо результати статистичного дослідження.

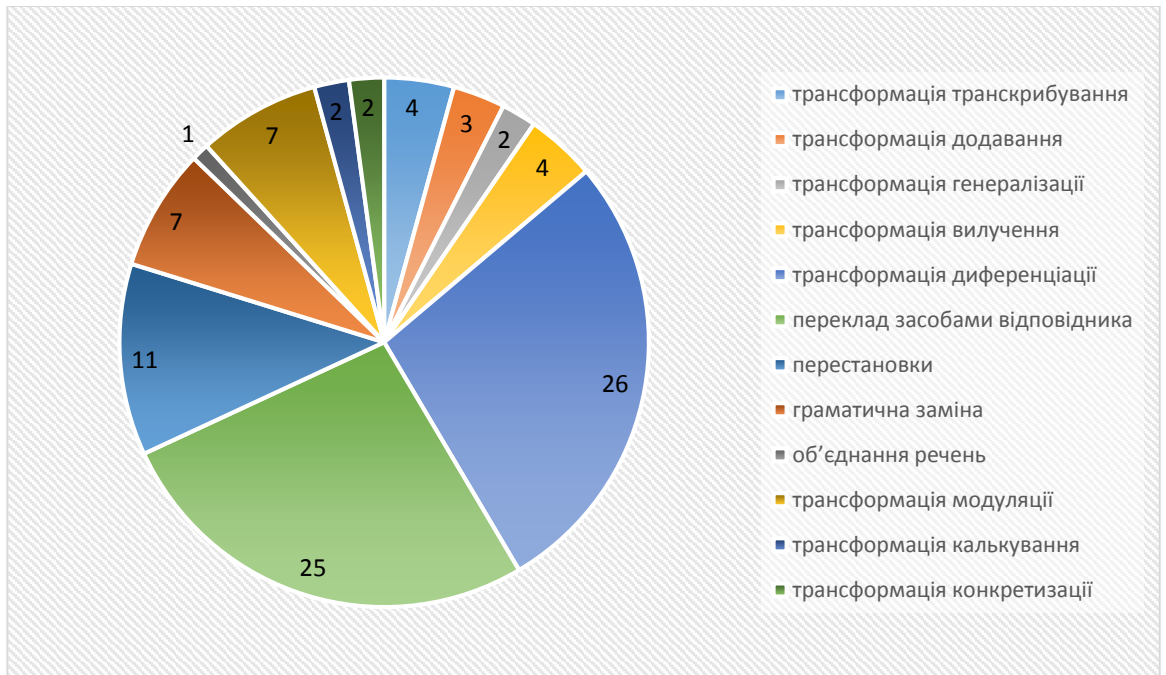

Рис. 3.1 – Результати статистичного аналізу

Отже, нами було отримано такі результати статистичного аналізу:

- трансформація диференціації застосована у 26% прикладів;
- переклад засобами відповідника використано у 25% прикладів;
- перестановки використано у 11% прикладів;
- граматична заміна застосована у 7% прикладів;
- об'єднання речень використано у 1% прикладів;
- трансформація логічного розвитку застосована у 7% прикладів;
- трансформація транскрибування застосована у 4% прикладів;
- трансформація вилучення використана у 4% прикладів;
- трансформація додавання використана у 3% прикладів;
- трансформація генералізації застосована у 2% прикладів;
- трансформація калькування використана у 2% прикладів;
- трансформація конкретизації використана у 2% прикладів.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі було проаналізовано особливості відтворення концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англomовному кінодискурсі. Матеріалом для

дослідження став текст серіалу *Peaky Blinders*. У перебігу аналізу особливостей перекладу засобів реалізації концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англomовному кінодискурсі, було виокремлено такі способи відтворення, як: трансформація транскрибування; трансформація додавання; трансформація генералізації; трансформація конкретизації; трансформація калькування; трансформація вилучення; трансформація диференціації; переклад засобами відповідника; перестановки; граматична заміна; об'єднання речень; трансформація логічного розвитку; трансформація описового перекладу.

Нами було отримано такі результати статистичного аналізу: трансформація диференціації застосована у 26% прикладів; переклад засобами відповідника використано у 25% прикладів; перестановки використано у 11% прикладів; граматична заміна застосована у 7% прикладів; об'єднання речень використано у 1% прикладів; трансформація логічного розвитку застосована у 7% прикладів; трансформація транскрибування застосована у 4% прикладів; трансформація вилучення використана у 4% прикладів; трансформація додавання використана у 3% прикладів; трансформація генералізації застосована у 2% прикладів; трансформація калькування використана у 2% прикладів; трансформація конкретизації використана у 2% прикладів.

ВИСНОВКИ

Роботу присвячено аналізу особливості відтворення концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англомовному кінодискурсі. У перебігу дослідження теоретичних джерел встановлено, що наразі неможливо знайти чіткого тлумачення поняття концепту через ототожнення зі значенням слова з одного боку та з ідеєю, не пов'язаною з мовними засобами у деяких інших лінгвістичних дослідженнях. У них він частіше пов'язаний з етнокультурною специфікою. Концепт має певні складові, з яких потім складається повна картина: це предметна діяльність, чуттєвий досвід, мовленнєве знання, операції з концептами, що виникли раніше та пізнання мовленнєвих одиниць.

Аналіз показав, що концепти можуть бути абстрактними або конкретними, простими або складними, справжніми або вигаданими. Концепт може бути чимось, про що йдеться, отже, концепт може бути описом завдання, функції, дії, стратегії.

У перебігу аналізу структури концептів, було з'ясовано, що він складається з 4 компонентів: 1) ядро концепту; 2) польові центри; 3) периферія концепту; 4) фрагменти концепту.

Встановлено також, що переклад концептів характеризується певними особливостями. В ході перекладу концептів виокремлюють такі типи перекладацьких трансформацій: лексичні трансформації, які включають транскрипцію, транслітерацію, диференціацію (лексичну заміну), конкретизацію, узагальнення, калькування, додавання, опущення; граматичні трансформації: перестановки, граматичні заміни, поділ речення, об'єднання речень; лексичні та граматичні трансформації: описовий переклад, логічний розвиток, компенсація, антонімічний переклад, повна реорганізація.

У рамках практичного дослідження було встановлено, що лексема ЖОРСТОКІСТЬ може бути представлена такими лексичними одиницями, як: barbarism, barbarity, inhumanity, malice, persecution, savagery, torture, animality,

bestiality, bloodthirstiness, callousness, coarseness, coldness, depravity, despotism, ferocity, fierceness, heartlessness, insensibility, insensitiveness, malignity, masochism, mercilessness, murderousness, rancor, ruthlessness, sadism, savageness, severity, spite, spitefulness, truculence, unfeelingness, unkindness, venom, viciousness, wickedness, brutishness, fiendishness, hard-heartedness.

Встановлено, що ядро концепту ЖОРСТОКІСТЬ представлено такими групами, як: іменники; прикметники; дієслова; словосполучення. За результатами статистичного аналізу встановлено, що найбільш частотною складовою ядра концепту ЖОРСТОКІСТЬ є група дієслів, яка становить 37% проаналізованих прикладів. Менш частотною є група іменників, яка складає 25% проаналізованих прикладів, та група прикметників, яка становить 20% проаналізованих прикладів. Найменш частотною є група словосполучень, яка становить 18% проаналізованих прикладів. Периферію концепту ЖОРСТОКІСТЬ представлено такими групами, як: іменники; словосполучення. За результатами статистичного аналізу встановлено, що найбільш частотною складовою периферії концепту ЖОРСТОКІСТЬ є група словосполучень, яка становить 72% проаналізованих прикладів. Менш частотною є група іменників, яка складає 28% проаналізованих прикладів.

У роботі також проаналізовано особливості відтворення концепту ЖОРСТОКІСТЬ у англomовному кінодискурсі. Отже, нами було виокремлено такі способи відтворення, як: трансформація транскрибування; трансформація додавання; трансформація генералізації; трансформація конкретизації; трансформація калькування; трансформація вилучення; трансформація диференціації; переклад засобами відповідника; перестановки; граматична заміна; об'єднання речень; трансформація логічного розвитку; трансформація описового перекладу.

У перебігу дослідження отримано такі результати статистичного аналізу: трансформація диференціації застосована у 26% прикладів; переклад засобами відповідника використано у 25% прикладів; перестановки

використано у 11% прикладів; граматична заміна застосована у 7% прикладів; об'єднання речень використано у 1% прикладів; трансформація логічного розвитку застосована у 7% прикладів; трансформація транскрибування застосована у 4% прикладів; трансформація вилучення використана у 4% прикладів; трансформація додавання використана у 3% прикладів; трансформація генералізації застосована у 2% прикладів; трансформація калькування використана у 2% прикладів; трансформація конкретизації використана у 2% прикладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н.М., Білокамінська В.Л. Особливості перекладу термінів українською мовою. *«Молодий вчений»*, 2015. № 2 (17). С. 126—128
2. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К. : ВЦ «Академія». 2004. 344 с.
3. Бешлей О. В. Структура та змістове наповнення концепту Youth. *Філологічні науки*, 2020. 1 (83). С. 13—17
4. Близнюк О.О. Концепт «життя» і «смерть» :Лінгвокультурологічний аспект (на матеріалі паремійного фонду української та італійської мов) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.17. Київ, 2008. 20 с.
5. Бондаренко О. С. Про співвідношення між мовною та концептуальною картинами світу. *Наук. зап. Луганського нац. пед. ун-ту. Сер. «Філологічні науки»*. Луганськ : Альма-матер, 2003. 1 (23). С. 37—45.
6. Вільчинська Т. П. Концептуалізація сакрального в українській поетичній мові XVII-XVIII ст. : монографія. Тернопіль : Джура, 2008. 424 с.
7. Газуда О. М. Концепт як ментальне утворення у когнітивній лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, 2018 № 36 том. С. 22—24
8. Газуда О. М. Різномасштабність класифікаційних ознак концепту. *Гуманітарні науки*, 2019 р., № 2 (57). С. 45—49
9. Голобородько К. Ю. Лінгвістичний статус концепту. *Культура народів Причорномор'я*. Симферополь, 2002. № 32. С. 27—30.
10. Горобець І. С. Мовні засоби відтворення концепту злочинець у сучасній американській художній прозі та газетній публіцистиці: автореф. дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.04. Донецьк, 2007. 20 с.
11. Дегтярьова Н.І. Концепт культура в україномовному газетному дискурсі. *Наукові праці Чорноморського державного університету*

- імені Петра Могили. Серія : Філологія. Мовознавство, 2009. Т. 98. Вип. 85. С. 19—25.
12. Демецька В. До проблеми перекладу кінотекстів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія “Лінгвістика”: збірник наукових праць. Розділ IV Херсон: видавництво ХДУ, 2010. С. 239–243
13. Єщенко Т.А. Текст у лінгвістиці та інших філологічних науках. Київ: Вид.центр „Академія“, 2009. 264 с.
14. Жаботинська С. А. Лингвокогнитивный подход к анализу номинативных процессов. Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна: зб. наук. праць. Серія: Філологія. Харків: Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. № 928. С. 6—20.
15. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов. Вісник Черкаського державного університету ім. Б. Хмельницького. Серія Філологічні науки. Черкаси, 1999. Вип. 11. С. 12—25.
16. Загнітко А.П. Лінгвістика тексту: теорія і практикум. Донецьк: ТОВ „Юго-Восток, Лтд“, 2007. 313 с.
17. Кагановська О. М. Проблема інтерпретації текстових концептів у художньому прозаїчному творі / О. М. Кагановська // Мова і культура. – 2001. – Т. IV, вип. 3. С. 114—121.
18. Каліщак Т. Т. Особливості перекладу фільму "Eyes wide shut" ("з широко закритими очима") на українську мову за допомогою субтитрів. Філологічні науки, 2017. Книга 1. 309 с.
19. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Учбовий посібник. Вінниця. Видавництво «Нова Книга», 2001. 303 с.
20. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу: Учбовий посібник. 2001. 290 с.
21. Кононенко В. І. Концепти українського дискурсу: Монографія. Київ – Івано-Франківськ: Плай, 2004. 248 с.
22. Кононенко В. І. Мова у контексті культури : монографія. Київ – Івано-

- Франківськ, 2008. 390 с.
23. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. К., 2003. 185 с.
 24. Краснобаєва-Чорна Ж. Термінополе КОНЦЕПТ. *Українська мова*, 2006. № 3. С. 67—79.
 25. Краснобаєва-Чорна Ж.В. Концептуальний аналіз як метод концептивістики (на матеріалі концепту ЖИТТЯ в українській фраземіці). *Українська мова*, 2009. №1. С. 41—52.
 26. Кривонос Я. Нормативні проблеми українського перекладу американської кінопродукції. *Лінгвістика. Збірник наукових праць*, № 1 (19). Луганськ: ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. С. 176—181
 27. Лащук О.М. Концепт як феномен лінгвістики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Філологічна*, 2011. Вип. 19. С. 64—72.
 28. Лютянська Н. І. Особливості об'єктивації концептів толерантність та політична коректність в англомовному мас-медійному дискурсі. Миколаїв: Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, 2014. 487 с.
 29. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). К.: Ленвіт, 2006. 175 с.
 30. Малярчук О.В. Концепт ПРИРОДА в системі антропоцентричного та когнітивного підходу до мови. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/21031/1/Малярчук.pdf>
 31. Мартинюк А. П. Концепт у дискурсивній парадигмі. *Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна*. Х., 2006. № 725. С. 9—12.
 32. Монахова Т. Концепти «дім» і «дорога» у творах Валерія Шевчука : Коментар письменника. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*, 2007. № 1. С. 90—92.
 33. Огар А. О. Суперечливі аспекти поняття «концепт». *Проблеми гуманітарних наук. Філологія*, 2013. Вип. 32. С. 242—252.

- 34.Плотнікова Н. В. Поняття «концептосфера» та «концепт» у сучасній лінгвістиці. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 2020. 31 (70). С. 91—96
- 35.Полюжин М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 2015. 5. С. 214—225
- 36.Пригодій О. С. Концепт у сучасній перекладацькій науці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 40. том 3. С. 26—29
- 37.Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивнодискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
- 38.Селіванова О.О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке: монографічне видання. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
- 39.Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. 202 с.
- 40.Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава. 2006. 716 с.
- 41.Скаб М. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери : монографія. Чернівці : Рута, 2008. 559 с.
- 42.Скороходько Е. Ф. Сучасна англійська термінологія: Навч. пос. К.: УІЛМ, 2002. 76 с.
- 43.Слухай Н.В. Сучасні лінгвістичні теорії концепту як мовнокультурного феномена. *Мовні і концептуальні картини світу*. К., 2002. № 7. С. 462—470.
- 44.Снігирьова Л. М. Концепт чи поняття? URL: http://www.rusnauka.com/ONG/Philologia/3_snigir_ova%2012.doc.htm

45. Сопилук Н. М. Переклад як особливий вид міжмовної та міжкультурної комунікації. URL: <http://tractatus.sumdu.edu.ua/ru/sopilyuk-n-m-pereklad-yak-osobliviy-vid-mizhmovnoyi-ta-mizhkulturnoyi-komunikatsiyi/>
46. Табакова Г.І. Концепт «ПРИРОДА» в структурі художнього світу ліричної прози. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Філологічні науки*, 2014. Вип. 2. С. 45–55.
47. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.
48. Фісак І. Категорія «концепт» у сучасному науковому дискурсі. *Філологічні науки*, 2014. № 17. С. 69–77
49. Фурт Д. В. Способи перекладу термінів українською мовою з англійської. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/koloiz,+272-281.pdf>
50. Цобенко О.В. Структура лексико-семантичного поля «ювелірні прикраси» в англійській мові. *Записки з романо-германської філології*, 2014. 1 (32). Р. 192–197
51. Чернова А. В. До проблем кіноперекладу як виду художнього перекладу. *Дніпродзержинський державний технічний університет*, 2017. №3. С. 25–30
52. Южакова О.І. «Концепт як головна одиниця когнітивної лінгвістики в аналізі терміносистем (на матеріалі термінології холодильної техніки)» зазначає, що «концепт – посередник між словом і дійсністю». URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/6973/1/14.pdf>.
53. Януш Х. Поняття і концепт. Критерії розрізнення. *Studia methodologica*, ISSN 2307–1222, No. 37. 2014. С. 184–190
54. Ярова Л. Концепт «злочин» та особливості його мовної репрезентації в оповіданнях Агати Крісті. *НАУКОВІ ЗАПИСКИ. Серія: філологічні науки*, 2016. 5. С. 136–140

55. Ясіновська О. Про межі термінів поняття і концепт у сучасній когнітивній лінгвістиці. *Вісник Львівського ун-ту. Серія філологія*, 2003. Вип. 30. С. 257–268.
56. Delabastita D. Wordplay and Translation. *Translator*, 2014. 2(2). P. 347—353
57. Denisova I. Nonce Words in Fantasy Genre: Lexicographic Aspect. *Linguistic Studies: collection of scientific papers. Donetsk National University*. Ed. by A. P. Zahnitko. *DonNU*, 2014. Vol. 28. P. 66–73.
58. Fillmore Ch. Frame Semantics and the Nature of Language. *Annals New York Academy of Sciences*, 1976. P. 20–32.
59. Hill-Parks E. E. Discourses of Cinematic Culture and the Hollywood Director: The Development of Christopher Nolan's Auteur Persona. PhD diss., *Newcastle University*, 2010. URL: <https://theses.ncl.ac.uk/dspace/bitstream/10443/961/1HillParks10.pdf>
60. Janney R. Pragmatics and cinematic discourse. *Lodz Papers in Pragmatics*, 2012. 8 (1). P. 85–113.
61. Laurence S. and Margolis E. Concepts and Cognitive Science. URL: <https://www.cs.nyu.edu/courses/fal107/G22.3033-006/CCS.pdf>
62. *Linguistics of Text and Conversation. An International Handbook*. Klaus Brinker, Gerd Antos, Wolfgang Heinemann, and Sven F. Säger (eds.), 2015. P. 110–121.
63. Palmer F.R. *Semantics: A New Outline*. 2nd edition. Cambridge, Cambridge University Press, 1981. 164 p.
64. Simon-Vandenberghe A. S., Aijmer K. *The Semantic Field: A Corpus-Based Study of English Adverbs*. Walteör de Gruyter, 2008. 405 p.
65. Smith B. *Beyond Concepts: Ontology as Reality Representation*. URL: <http://ontology.buffalo.edu/bfo/BeyondConcepts.pdf>
66. Stam R. *New Vocabularies in Film Semiotics*. Routledge, 2005. 256 p.
67. Toolan M. *Language in Literature*. Routledge, 2014. 264 p.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

СУМ – СУМ. URL: <http://sum.in.ua/>

CD – Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>

CLD – Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/>

ET – Etymologeek. URL: <https://etymologeek.com/eng/timid/19703095>

MWD – Merriam Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com>

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

ГК – Гострі Каргузи. URL: <https://uaserials.pro/840-gostri-kartuzi.htm>

РВ – Peaky Blinders. URL: <https://www.imdb.com/title/tt2442560/>

**Аналіз застосування перекладацьких трансформацій
у перекладі компонентів концепту ЖОРСТОКІСТЬ
в англомовному серіалі *Peaky Blinders***

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>	<i>Трансформація</i>
(1) <i>I'm still deeply uneasy about the many stories of corruption and <u>violence</u></i> (PB, URL).	Мене все ще хвилюють численні історії про корупцію та <u>насильство</u> . (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(2) <i>Oh, right, the problem, right, between rum and gin is that gin, right, it leads to the melancholy, whereas rum incites <u>violence</u></i> (PB, URL).	Дійсно, але проблема між ромом і джином полягає в тому, що джин призводить до меланхолії, тоді як ром провокує <u>насильство</u> . (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(3) <i>Are you always so <u>violent</u>?</i> (PB, URL)	Ти завжди такий <u>жорстокий</u> ? (ГК, URL)	Переклад засобами відповідника
(4) <i>Now give me permission to <u>kill</u> the priest</i> (PB, URL).	А тепер дай мені дозвіл <u>вбити</u> священика (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(5) <i>Freddie, Tommy will <u>kill</u> you</i> (PB, URL).	Фредді, Томмі <u>вб'є</u> тебе (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(6) <i>He was gonna get done for <u>killing</u> a bank clerk in a robbery</i> (PB, URL).	Його збиралися посадити за <u>вбивство</u> банківського клерка під час пограбування (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(7) <i>We <u>killed</u> his dad</i> (PB, URL).	Ми <u>вбили</u> його батька (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника

(8) <i>Half the men in the photograph are Changrettas, which means the chances are they are the men who come to <u>kill</u> us</i> (PB, URL).	<i>Половина чоловіків на фотографії – Чангретти, а це означає, що це – ті люди, які прийшли <u>вбити</u> нас</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(9) <i>It was a <u>hard</u> murder</i> (PB, URL).	<i>Дійсно <u>жорстоке</u> вбивство</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(10) <i>The most <u>fierce</u> murder</i> (PB, URL).	<i>Найжорстокіше вбивство</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(11) <i>His, uh, <u>ruthlessness</u> was justified</i> (PB, URL).	<i>Безжалісність була виправдана</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(12) <i>The <u>hatred</u> that I brought here with me is gone</i> (PB, URL).	<i>Моя <u>ненависть</u> розчинилась</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(13) <i>She said there was gonna be a <u>killing</u>. A holy man</i> (PB, URL).	<i>Вона передбачила вбивство</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(14) <i>...the <u>murder</u> of Chief Inspector Chester Campbell</i> (PB, URL).	<i>..вбивство старшого інспектора Честера Кемпбелла</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(15) <i>This is the case of a family of Birmingham gangsters on trial for <u>murder and sedition</u></i> (PB, URL).	<i>Це справа сім'ї бірмінгемських гангстерів, яких судять за <u>вбивство і підбурювання до заколоту</u></i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника

(16) <i>The most ferocious <u>murder</u> in recent years</i> (PB, URL).	<i>Найжорстокіше <u>вбивство</u> за останні роки</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(17) <i>What a <u>sadism!</u></i> (PB, URL)	<i>Що за <u>сади́зм!</u></i> (ГК, URL)	Переклад засобами відповідника
(18) <i>The <u>blood shed</u> on Flanders Fields</i> (PB, URL).	<i>Кров, пролита на полях Фландрії</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(19) <i>Well, there's been all these <u>bloody strikes</u> at the BSA</i> (PB, URL).	<i>Криваві страйки їх не оминули</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(20) <i>There will be a <u>war</u> and one of you will die</i> (PB, URL).	<i>Буде <u>війна</u>. Один з вас помре</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(21) <i>The only thing he ever taught us was how <u>to kill and cut a stag</u></i> (PB, URL).	<i>Єдине, чого він нас навчив, – як <u>вбити і випатрати оленя</u></i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(22) <i>It was fucking... Arthur <u>pulled the trigger</u></i> (PB, URL).	<i>Артур натиснув на гачок</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(23) <i><u>An eye for an eye</u> <u>And a tooth for a tooth</u></i> (PB, URL).	<i>Око за око і зуб за зуб</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(24) <i>That's how it works, <u>an eye for an eye</u></i> (PB, URL).	<i>Ось як це працює «око за око»</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника

(25) <i>It's called <u>vendetta</u> (PB, URL).</i>	<i>Це називається вендета (ГК, URL).</i>	Транскрибування
(26) <i>Two fucking no good Italians heard about the <u>vendetta</u>, tried to make a fucking name for themselves, that's who (PB, URL).</i>	<i>Два чортів нічемних італійця почули про <u>вендету</u>, спробували зробити собі ім'я (ГК, URL).</i>	Транскрибування
(27) <i>That's the language of <u>vendetta</u>, they take one of ours, we take two of theirs (PB, URL).</i>	<i>Це мова <u>вендети</u>: вони забирають одного з наших, ми забираємо двох з них (ГК, URL).</i>	Транскрибування
(28) <i>We are in the middle of a <u>vendetta</u> and Arthur is missing (PB, URL).</i>	<i>Ми – у розпалі <u>вендети</u>, а Артур – пропав (ГК, URL).</i>	Транскрибування
(29) <i>I just <u>killed</u> two of them. Ripped out their hearts and burnt their bones to ash (PB, URL).</i>	<i>Я щойно <u>вбив</u> їх обох, вирвав їх серця і спалив їх кістки (ГК, URL).</i>	Вилучення
(30) <i>They fought well, they were brave men. Well, he looks like <u>he was killed by a wild fucking animal</u> (PB, URL).</i>	<i>Вони билися як справжні чоловіки, вони були хоробрими. Ну, він виглядає так, ніби його вбила дика тварина (ГК, URL).</i>	Вилучення
(31) <i>Who want to be in heaven when you can be sending men to fucking hell (PB, URL).</i>	<i>Хто хоче бути на небі, коли ти відправляєш людей у саме пекло (ГК, URL).</i>	Вилучення

(32) <i>But Freddie passed on his soul and his spirit to a new generation – before he was <u>violencely taken</u> (PB, URL).</i>	<i><u>Ще до того, як його викрали, Фредді передав свою душу і настрій новому поколінню (ГК, URL).</u></i>	Вилучення, Перестановки
(33) <i><u>Kill the man, kill the message</u> (PB, URL).</i>	<i><u>Я вб'ю його, а тоді – вб'ю його ідею (ГК, URL).</u></i>	Диференціація
(34) <i>We <u>killed</u> two. You also shot a copper (PB, URL).</i>	<i><u>Ми вбили обох. А ви – застрелили копа (ГК, URL).</u></i>	Диференціація
(35) <i>I'm tired of this <u>ruthlessness</u> (PB, URL).</i>	<i><u>Я втомився від цієї жорстокості (ГК, URL).</u></i>	Диференціація
(36) <i>It is a <u>murder</u> with animal violence (PB, URL).</i>	<i><u>Вбивство з нелюдською жорстокістю (ГК, URL).</u></i>	Диференціація
(37) <i>They are <u>bloodthirsty murderers</u> seeking revenge (PB, URL).</i>	<i><u>Вони – вбивці-ненажери, спрагли помсти (ГК, URL).</u></i>	Диференціація
(38) <i>He was <u>tortured</u> by people (PB, URL).</i>	<i><u>Люди знущались над ним (ГК, URL).</u></i>	Диференціація
(39) <i>Don't say anything about <u>sexual assaults</u> (PB, URL).</i>	<i><u>Ні слова про звалтування (ГК, URL).</u></i>	Диференціація
(40) <i>They are full of <u>malice</u>. I afraid them (PB, URL).</i>	<i><u>Я боюсь їх. Вони – страшні у гніві (ГК, URL).</u></i>	Диференціація
(41) <i>His <u>despotism</u> knows no bounds (PB, URL).</i>	<i><u>Він – справжній деспот (ГК, URL).</u></i>	Диференціація

(42) <i>His <u>hard-heartedness</u> is to blame for everything</i> (PB, URL).	<i>У всьому винна його <u>жорстокість</u></i> (ГК, URL).	Диференціація
(43) <i>This whole <u>bloody enterprise</u> was women's business while you boys were away at war</i> (PB, URL).	<i>Вся ця кривава розправа була жіночою справою, поки ви, хлопці, були на війні</i> (ГК, URL).	Диференціація
(44) <i>You're going to bring only <u>hell</u> down on your head</i> (PB, URL).	<i>Ти зрушиш справжнє пекло на свою голову</i> (ГК, URL).	Диференціація
(45) <i>If I tell you, you'll tell them and they'll <u>cut him to pieces</u></i> (PB, URL).	<i>Якщо я скажу тобі, ти скажеш їм, і вони <u>порвуть</u> його на шматки м</i>	Диференціація
(46) <i>So all you've done is sign the death warrant of a <u>good</u> man</i> (PB, URL).	<i>Саме тому, ви підписати смертний вирок <u>безвинній</u> людині</i> (ГК, URL).	Диференціація
(47) <i>I just hope you remember who you're dealing with, here. A man who cuts off ears and cuts out tongues</i> (PB, URL).	<i>Я сподіваюся, що ви пам'ятаєте, з ким маєте справу: це – той, хто відрізає вуха і язики</i> (ГК, URL).	Диференціація
(48) <i>I had no idea he would involve you in this <u>ugly business</u></i> (PB, URL).	<i>Я й поняття не мав, що він втягне тебе у цю <u>брудну справу</u></i> (ГК, URL).	Диференціація

(49) <i>Never put your hands on me again or I'll cut your fucking throat and spread you on these tracks</i> (PB, URL).	<i>Ніколи більше не піднімай на мене руки, або я переріжу тобі <u>чортове горло і розмажу тебе по стінах</u></i> (ГК, URL).	Диференціація
(50) <i>'ll take your fuckin' life from you</i> (PB, URL).	<i>Я закінчу твоє чортове життя</i> (ГК, URL).	Диференціація
(51) <i>We need to forget the idea that it has to be Arthur that pulls the trigger</i> (PB, URL).	<i>Нам потрібно забути про те, що саме Артур зробив постріл</i> (ГК, URL).	Диференціація
(52) <i>If you have to pull a gun on Linda, do it</i> (PB, URL).	<i>Якщо вам потрібно <u>прицілитись</u> у Лінду, ну ж бо</i> (ГК, URL).	Диференціація
(53) <i>Black hand means kill or be killed</i> (PB, URL).	<i>Чорна рука означає <u>«Вбий або помреши»</u></i> (ГК, URL).	Диференціація
(54) <i>Tommy, his people are fucking savages</i> (PB, URL).	<i>Томмі, його люди – <u>справжні дикуни</u></i> (ГК, URL).	Диференціація
(55) <i>His gang are real savages, they destroy everything around and kill all living things</i> (PB, URL).	<i>Його банда – <u>чортові дикуни</u>, вони руйнують все навколо і вбивають все живе</i> (ГК, URL).	Диференціація
(56) <i>Michael, your kin, was making deals with</i>	<i>Майкле, твій родич укладав угоди з тими людьми, які <u>шукають твоєї смерті</u></i> (ГК, URL).	Диференціація

<i><u>the very men who want you dead</u></i> (PB, URL).		
(57) <i>And while <u>the clean-up</u> is being carried out, you must keep things to yourself</i> (PB, URL).	<i>І поки <u>зачистка</u> триває, ви повинні тримати все в секреті</i> (ГК, URL).	Диференціація
(58) <i>I want you to be alive after your entire family is dead 'cause my mother says that is what will <u>hurt you the most</u></i> (PB, URL).	<i>Але я хочу, щоб ви були останніми. Я хочу, щоб ви були живий, коли загинуть усі ваші рідні. Бо як каже моя мати, так я <u>задам максимального болю</u></i> (ГК, URL).	Диференціація, додавання, граматична заміна
(59) <i>The man we're about to meet is <u>the devil</u></i> (PB, URL).	<i>Людина, з якою ми збираємося зустрітись, – справжній диявол</i> (ГК, URL).	Додавання
(60) <i>This is too much. We are not <u>animals</u></i> (PB, URL).	<i>Це вже занадто. Ми <u>ж не дикі тварини</u></i> (ГК, URL).	Додавання
(61) <i>If you are going to get on like this with the Apaches, they'd <u>fucking scalp you, boy</u></i> (PB, URL).	<i>Артуре, якщо ти таки уїдеш до Апачі, вони <u>знімуть тобі скальп</u></i> (ГК, URL).	Додавання, граматична заміна
(62) <i><u>The black hand</u> came here, everybody will have got one</i> (PB, URL).	<i>Чорна рука вже тут, і кожен отримає своє</i> (ГК, URL).	Калькування
(63) <i>You know what <u>the black hand</u> means among</i>	<i>Ти знаєш, що «<u>Чорна рука</u>» означає серед</i>	Перестановки

<i>the wops, Arthur? (PB, URL)</i>	<i>макаронників, Артур? (ГК, URL)</i>	
(64) <i>The <u>vicious, merciless</u> gangs who blind those that see and cut out the tongues of those who talk (PB, URL).</i>	<i>Жорстокі банди, які засліплюють тих, хто бачить, і відрізають язики тим, хто говорить (ГК, URL).</i>	Конкретизація
(65) <i>You lay a hand on our Ada and I'll put you in a wooden box myself (PB, URL).</i>	<i>Доторкнися до нашої Ади, і опинишся в гробу (ГК, URL).</i>	Конкретизація
(66) <i><u>Murder, sedition, conspiracy to cause explosions.</u> John, they're coming for you as well (PB, URL).</i>	<i>Вбивство, підбурювання до заколоту, терористична змова. Джон, вони прийдуть і за тобою теж (ГК, URL).</i>	Генералізація
(67) <i>When are they due <u>to hang?</u></i>	<i>Коли їх повинні <u>стратити?</u> (ГК, URL)</i>	Генералізація
(68) <i>In all the world, <u>violent</u> men are the easiest to deal with (PB, URL).</i>	<i>У всьому світі, найлегше мати справу з <u>жорстокими</u> чоловіками (ГК, URL).</i>	Перестановки
(69) <i>They want you to commit <u>a violent act</u> on British soil (PB, URL).</i>	<i>Вони хочуть, щоб ви вчинили <u>акт насильства</u> на британській землі (ГК, URL).</i>	Перестановки

(70) <i>You should have <u>killed her</u> when you had the chance (PB, URL).</i>	<i>У вас був шанс <u>вбити її</u> (ГК, URL).</i>	Перестановки
(71) <i>No, the unjust <u>taking of a human life</u> is a mortal sin (PB, URL).</i>	<i>Забрати життя людини – смертний <u>гріх</u> (ГК, URL).</i>	Перестановки
(72) <i>He chose me for this dirty business as <u>an act of vengeance</u>, prompted by hatred of long standing (PB, URL).</i>	<i>Він використав мене як <u>акт помсти</u> у своїх брудних справах (ГК, URL).</i>	Перестановки
(73) <i>I will <u>shoot him myself</u>, Tommy (PB, URL).</i>	<i>Я сам його <u>застрелю</u>, Томмі (ГК, URL).</i>	Перестановки
(74) <i>They will <u>hang us!</u> (PB, URL)</i>	<i>Вони нас <u>повісять!</u> (ГК, URL)</i>	Перестановки
(75) <i>So I'm gonna have you <u>shot against the post</u> (PB, URL).</i>	<i>Так що я <u>накажу пристрелити тебе біля стовпа</u> (ГК, URL).</i>	Перестановки
(76) <i>And today, two men are <u>shot</u> and burnt on my shift (PB, URL).</i>	<i>У мою зміну <u>застрелили і спалили</u> двох чоловіків (ГК, URL).</i>	Перестановки
(77) <i>It was a fatally <u>shot</u> (PB, URL).</i>	<i>Цей постріл був <u>смертельний</u> (ГК, URL).</i>	Перестановки
(78) <i>I would see to it that you and your scum <u>brothers have your heads stoved in with mallets and spades</u> (PB, URL).</i>	<i>Я простежу, щоб тобі і твоїм братам-покидькам <u>проломити голови лопатами й молотками</u> (ГК, URL).</i>	Перестановки

(79) <i>And I also want you to know that I have made my apologies via my own God for abusing a very holy day <u>to get you clinked up and battered, which I did</u></i> (PB, URL).	<i>І я також хочу, щоб ви знали, що я попросив вибачення у свого Бога за те, що <u>побив тебе у святий день</u></i> (ГК, URL).	Перестановки
(80) <i>The Sicilian fucking <u>Mafia</u></i> (PB, URL).	<i>Чортова сицилійська мафія</i> (ГК, URL).	Перестановки
(81) <i><u>My hand has blood.</u></i> - <i>Oh, mine too</i> (PB, URL).	<i>Кров – на моїх руках. І на моїх також</i> (ГК, URL).	Перестановки
(82) <i>I killed a policeman. In <u>cold blood</u></i> (PB, URL).	<i>Я <u>холоднокровно</u> вбив поліцейського</i> (ГК, URL).	Об'єднання речення, перестановки
(83) <i>You think your people are <u>ruthless</u>? Try mine</i> (PB, URL).	<i>Якщо ти думаєш, що твій народ <u>безжальний</u>, подивись на мій</i> (ГК, URL).	Об'єднання речень
(84) <i>I'll do the <u>killing</u></i> (PB, URL).	<i>Я <u>вб'ю</u> тебе</i> (ГК, URL).	Граматична заміна
(85) <i>He killed him with <u>real ferocity</u></i> (PB, URL).	<i>Він вбив його <u>надзвичайно жорстоко</u></i> (ГК, URL).	Граматична заміна
(86) <i>You know him? The most <u>heartless</u> man</i> (PB, URL).	<i>Ви його знаєте? У <u>нього немає серця</u></i> (ГК, URL).	Граматична заміна
(87) <i>Those guns that we dug up will never be used <u>to murder the innocent,</u></i>	<i>Розкопана зброя, ніколи не буде використана для вбивства невинних або <u>посягання статусу кво</u></i> (ГК, URL).	Граматична заміна

<i>or usurp the status qua</i> (PB, URL).		
(88) <i>Torture is the most favorite activity of a gang of criminals, and the purpose of their life is a vendetta</i> (PB, URL).	<i>Катувати - найулюбленіше заняття банди злочинців. Вендета – мета їхнього життя</i> (ГК, URL).	Граматична заміна
(89) <i>Walked through the flames of war. Write all this down!</i> (PB, URL)	<i>Він пройшов крізь полум'я війни. Пишіть!</i> (ГК, URL)	Граматична заміна
(90) <i>Fucking hit man, are you?</i> (PB, URL)	<i>Чортів найманець</i> (ГК, URL).	Граматична заміна
(91) <i>It's Mafia shit</i> (PB, URL).	<i>Це – мафіозне лайно</i> (ГК, URL).	Переклад засобами відповідника
(92) <i>These bastards will kill kids as well</i> (PB, URL).	<i>Ці ублюдки не пожаліють навіть дітей</i> (ГК, URL).	Логічний розвиток
(93) <i>It's worse than inhumanity</i> (PB, URL).	<i>Гірше, ніж тварини</i> (ГК, URL).	Логічний розвиток
(94) <i>Blacker hearts still</i> (PB, URL).	<i>Заколотники з чорними серцями</i> (ГК, URL).	Логічний розвиток
(95) <i>Where I learned some things, such as you strike when the enemy is weak</i> (PB, URL).	<i>Де я навчився деяких речей, таких як знищення ворога у моменти слабкості</i> (ГК, URL).	Логічний розвиток
(96) <i>"You put a bullet in that fucker's brains</i> (PB, URL).	<i>- Ти виніс мізки цьому ублюдку</i> (ГК, URL).	Логічний розвиток

(97) ...<i>me as the oldest brother...will <u>put this bullet into his fucking head</u></i> (PB, URL).	... <i>Як старший брат, я <u>знесу його чортову голову одним пострілом</u></i> (ГК, URL).	Логічний розвиток
(98) <i>This locomotive couples in 15 minutes. If we don't hear word by 10:00, we <u>blow it up</u></i> (PB, URL).	<i>Цей локомотив розганяється за 15 хвилин. Якщо до 10 ми нічого не почуємо, <u>все злетить у повітря</u></i> (ГК, URL).	Логічний розвиток
(99) <i>You're <u>a black hand!</u></i> (PB, URL)	<i>Ти – чортовий вбивця!</i> (ГК, URL)	Описовий переклад
(100) <i>He's an assassin, the plan is to kill me tomorrow</i> (PB, URL).	<i>Він – найманець, він планує вбити мене завтра.</i>	Описовий переклад

SUMMARY

The paper is focused on the analysis of the features of rendering the concept VIOLENCE in the English film discourse (based on the TV series “Peaky Blinders”). The object of this research is the peculiarities of verbalization of linguistic and cultural concept VIOLENCE in the English TV series “Peaky Blinders”. The subject is the ways of translation of the concept VIOLENCE in the English TV series “Peaky Blinders”.

The purpose of this study is to analyze the ways of verbalization and translation of the concept VIOLENCE in the English TV series “Peaky Blinders”.

The following research methods were used in the paper: analysis, synthesis and generalization of information from scientific and literary sources; definitional analysis; component analysis; linguoculturological analysis; conceptual analysis; continuous sampling method. It was found that the verbalization of the concept VIOLENCE in the English TV series “Peaky Blinders“ is carried out by nouns (25%), adjectives (20%), verbs (37%), phrases (18%). We obtained the following results of statistical analysis: differentiation transformation (in 26% of examples); translation by means of the respondent (25%); permutations (11%); grammatical substitution (7%); combining sentence (1%); transformation of logical development (7%); transcription transformation (4%); extraction transformation (4%); addition transformation (3%); transformation of generalization (2%); tracing transformation (2%); the specification transformation (2%).

Key words: violence, analysis, concept, research methods, series.